

ABONAMENTUL :

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14—
 Pe 3 luni . . . 7—
 Pe o lună . . . 2 40 —
 Numărul poporal:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2—
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 filteri.
 Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730

Iablanița

Adânc mișcat de măreția zilei de ieri simțesc insuficiența puterilor mele pentru a releva însemnătatea istorică a manifestației puternice, neașteptate chiar din centrul Severinului. Adunarea aceasta întocmai ca cea dela Igrış, nu a fost inițiată din partea comitetului național, nici chiar de către intelectualii și conducătorii politici din partea locului: ea a fost cerută de însuș poporul. În fruntea acestui popor, ce e drept, se află preotul *Gheorghe Tătucu*, un adevărat apostol al cauzei românești. Dar chiar el însuș a fost surprins, a fost frapat de ceace s'a întâmplat.

Adunarea dela Iablanița n'a fost numai o răsuflare a sănătății după boala grozavă, de care suferia Severinul de vr'o zece ani de zile sub spaima îngrozitoare a unui trădător fără suflet și conștiință, ea n'a fost numai manifestarea voinței generale de reculegere și reînchegare a grănițelor, — adunarea dela Iablanița a fost o splendidă învingere a partidului național român din Ungaria și Transilvania, a fost o superbă manifestare a poporului pentru comitetul executiv al acestui partid. După atâtea zile urite și amare, după atâtea frământări pricinuite de ambițiile deșerte și absolut neîntemeiate, adunarea dela Iablanița va să zică verdictul poporului românesc pronunțat pentru solidaritatea națională și pentru disciplina de partid.

După întunecata noapte a pasivității ticăloase, intrarea în activitatea parlamentară a partidului național român a fost

primită din partea întreg poporului românesc ca o adevărată salvare dela desnădejde. Succesul splendid al însuflețirii dela 1906, activitatea energică și înțeleaptă a deputaților naționali din anii 1906—1910 a deșteptat nădejdi mari în mijlocul maselor românești. După suferinți atât de îndelungate, după o tângire atât de nedeamnă și amortitoare era prea firească această înfocare a spiritelor și absolut firească era deșteptarea nădejdilor chiar prea avansate în masele largi ale poporului românesc.

Dar tot atât de firesc era și adevărul, că lupta națională nu putea produce imediat rezultate binefăcătoare, pe cari masele să le poată resimți numai decât. În vederea șovinismului turbat unguresc și în considerarea politice generale de guvernământ în Statul-Ungar era chiar de prevăzut, că în măsura energiei de luptă activă și chiar agresivă a partidului național român loviturile guvernărilor în contra ființei noastre naționale și a intereselor culturale și economice ale poporului nostru, se vor întezi. Zace aceasta în natura oricărei lupte, îndeosebi în natura luptelor politice.

Spre a zgudui încrederea masselor românești în partidul național român, îndeosebi în conducătorii acestui partid și în deputații naționali, politica de guvernământ a început cele mai sălbătice atențate împotriva ființei noastre românești, îndeosebi în contra intereselor noastre culturale și cele materiale ale poporului dela țară, singura talpă firească a partidului nostru național. Această evoluție firească a luptei dintre politica de guvernământ și cea a națiunii române din Ungaria și

Transilvania se repezi a o exploata în interesele lor meschine personale, ceata ticăloșilor și a vânătorilor de bunătăți lumești, de cari întotdeauna se află în mijlocul tuturor popoarelor.

Năzuința guvernelor de a prezenta partidul național nu numai ca nefolositor, ci chiar ca primejdios intereselor culturale și economice ale poporului nostru a aflat îndată sprijin în ceata trădătorilor, cari așteptând dela guvern cu siguranță răsplata trădării lor, începură a vesti și din partea lor blasfemia, că lupta energică a partidului național în contra puternicilor zilei este cauza fărădelegilor acestui guvern în contra poporului românesc și că prin urmare această luptă trebuie neapărat înlocuită prin o procedură conciliantă și amicabile față de cei puternici.

Spre a săpa acestei convingeri cale în sufletul poporului, pe întreg teritoriul locuit de Români s'a pus în practică o ne mai pomenită teroare atât din partea justiției, cât mai ales din partea administrației. Amendele plătite de poporul românesc în acești ani de zile, sub păcătoase cuvinte de transgresiuni, ating cifra de milioane. În acelaș timp însă pe teritoriile, cari la alegeri parțiale abandonaseră partidul național român și acceptaseră de voe de nevoe vr'un trădător Român de reprezentant al lor în dieta țării, îndată începură a se revărsa mulțime de ușurări și beneficii personale pentru matadorii acestui curent trădător.

În acelaș timp, fie conștient, fie inconștient, să credem în cazul din urmă, partidul național român se pomeneste lovit în coastă din partea unei grupări aparte

Literatura, Publicul și Statul

de E. Lovinescu

Înainte de a aduce mai departe firul cercetării noastre literare, mă văd silit să stărui mai mult asupra unor lucruri atinse în treacă într'unul din foiletoanele trecute. E, anume, foiletonul în care mă întrebam dacă generația de astăzi e în adevăr „o splendidă generație”, după cum spunea un poet, sau dacă nu cumva e numai o generație de premergători ai unor vremi mai bune. Ajunsesem la încheierea, dealminteri destul de acoperit spusă, că facem cu toții numai un început, că suntem în clipa încercărilor, a dibuirilor în toate părțile, nu pentru că noi am fi începătorii literaturii românești, tot așa după cum nu pentru că ne-ar lipsi talentele, — nici slava, nici rușinea aceasta nu ne-au fost scrise în cartea vremii — ci pentru că trăim în așa niște împrejurări de viață ce ne silesc la fărâmișarea eforturilor noastre în lucrări mici, unele fugare, altele zadarnice, multe strălucitoare fără a fi și luminătoare. Astfel mi-se părea ursita generației noastre...

Ei bine, foiletonul acesta a avut norocul de a fi citit cu oarecare interes și de a fi trezit printre scriitori — mai ales într'o agapă prietenească — discuții contradictorii. Nu mă în-cumet a spune că adevărul doare, dar era de bănuț ca cele spuse să nu fie pe placul tuturor. Ne vine foarte greu să părăsim dulcele gând, că

suntem cea din urmă înflorire a unui întreg șir de stăbuni, ce s'au jertfit pentru binele, pentru slava noastră: că noi suntem floare îmbalsămitoare, pe când ei sunt ramurile negre bătute de vânt, tulpina noduroasă, vițele răsucite ale rădăcinei ce și împlântă firele în țărâna neagră, în loc a se răsfăța la soare; că noi suntem cununa și ei temelie; că noi suntem capul și ei picioarele; că ei au slujit numai ca să ducă mai departe, întărind-o, seva vieții, ce ajunge în sfârșit bogată în încercări, în noi, aceștia, semizeii clipei de astăzi!

E firesc...

Nimic nu mă împiedică însă de a mă întoarce încă odată asupra acestor lucruri, pentru a le cerne mai cu grijă, pentru a aduce oarecare îngrădiri ca să nu se creadă că zic mai mult decât mi-e gândul. Voi răspunde așadar unor obiecțiuni ce mi s'au făcut, fără a arăta cine anume mi-lea făcut, deoarece discuția nu a îmbrăcat încă haina publicității.

*

Cea dintâi obiecție, care deși nu tăgăduiește fără să afirme de altminteri, adevărul observațiilor mele, e următoarea:

Pentru ce cuvânt privești generația de astăzi ca *sfârșită*? Scriitorii grupați în jurul *Sămănătorului*, de unde a pornit mișcarea nouă, se învârtesc în jurul anului al treizecelea al vieții lor; ori cum, nici unul n'a ajuns patruzeci de ani. La treizeci de ani, dacă cineva nu începe, se poate

zice că e în vârsta cea mai nemerită pentru a da opere temeinice; îndărătul lui stau zece ani de ucenicie, de nevoe fiecăruia, și acum după ce cunoaște viața, cu toate ispitele, cu toate năcazurile, cu toate micimile și mărimile ei, acum după ce cunoaște și *meșteșugul* scrisului, după lungi dibui, după unele încercări uitate repede sau necunoscute aproape de nimeni, *tocmai* acum a ajuns la adevărata maturitate, dela care putem aștepta roadele de aur ale talentului disciplinat... Prin urmare, nu poți osândi o generație, sau chiar o mișcare literară, numai după șapte—opt ani de activitate; ea se arată dinpotrivă plină de așteptări. Căi nouă s'au deschis; brațele s'au încordat pentru o muncă apropiată ce va fi mai spornică. S'o așteptăm și să n'o osândim cu prea multă grabă și ușurință... Și apoi trebuie să mărturisești că o generație literară nu se restrânge, numai la zece sau cinsprezece ani... Oare un scriitor își frânge pana așa de curând? Părerea e arbitrară și neîntemeiată... Victor Hugo avea 80 de ani, și bătrânețea îi era poate mai vâjnoasă decât tinerețea... Foile scrise se risipeau de pe masa lui de lucru, luate ca de un vânt puternic.

Puternic era vântul, dar mai stăruitor era bătrânul ce scria, scria fără odihnă. La urmă l'a învins. Bătrânul a murit de mult — sunt 25 de ani atunci — și vântul n'a isbutit să risipească încă toate foile negrite ce stau și acum în vraf pe masă, așteptând lumina bine făcătoare a zilei...

Un alt mare bătrân, patriarhul dela Ferney, marele Voltaire, era octogenar și verva lui nu se-

din sânul său, care prezenta nesuccesul imediat al activității parlamentare și al întezirii atacurilor ucigătoare din partea vrăjmașului ca efect al insuficienței intelectuale și morale a conducătorilor de până aci ai acelui partid și sub acest cuvânt foarte ademenitor nu numai pentru cei mai înflăcărați naționaliști, cari totdeauna sunt neastâmpărați în dorul lor de a vedea învingerea definitivă încă în viața lor, dar mai ales ademenitor pentru ceata de ambițioși și prea vanitoși, de cari se află totdeauna și pretutindeni destui și cărora li-se părea prea obositoare așteptarea evoluției firești, care ar avea să-i aducă pe dânșii în fruntea conducerii de partid, pretindea cu adevărată revoltă de palat surghiunarea conducătorilor de până aci ai partidului și primenirea lor cu elementele din sânul său, absolut neîncercate încă în focul luptelor pozitive.

Intre asemenea împrejurări partidul național român, strămtorat din toate părțile, se afla cu adevărat într-o situațiune aproape desperată. Ultima rație era *apelul la popor*. Acest apel a fost adresat. S'a aranjat înainte de toate o adunare populară tocmai în Arad, unde era cuibul „primenitorilor”. Și în fața lor adunarea națională din Arad a votat încredere comitetului național. Acelaș lucru și cu o intențitate crescândă s'a întâmplat în mărețele adunări populare din Lugoj și Orăștie.

Românii de pretutindeni încep a se desmeteci. Buimăceala se înlocuiește prin un nou avânt de energie națională. Cele trei mari adunări convocate de comitetul național deșteaptă în masele națiunii conștiința prăpastiei, în care era să cadă și această conștiință odată deșteptată începe a se manifesta cu irezistibilă putere. Inceputul se face în mărețea adunare dela Iablanita.

Masele poporului românesc încep a se convinge, că rezultatul mântuitor al luptei naționale nu se poate ajunge de pe azi pe mâine, ci că o asemenea luptă, pe care o purtăm, cere timp îndelungat, răb-

dare multă și jertfe mari. Tot atunci însă poporul românesc începe a se convinge, că pentru a se mântui, el trebuie să se supună îndelungei răbdări și trebuie să aducă toate jertfele ce i-se cer pentru mântuirea sa. În acelaș timp masele poporului românesc au ajuns și la conștiința, că singurul mijloc al mântuirii sale este *solidaritatea națională desăvârșită și absoluta respectare a principiului de disciplină*, care singur poate să țină în ordine de bătaie șirele luptătorilor unui neam subjugat politicește.

Dovada despre deșteptarea acestei conștiințe în masele poporului românesc a dat-o mărețea adunare dela Iablanita. Iată însemnătatea ei istorică.

Adunarea dela Iablanita

Iablanita este un sat din valea Severinului ce duce dela Lugoj la Orșova, aproape de băile Herculane. Are, după dicționarul Asociațiunii, abia vre-o 1829 locuitori, aproape toți Români greco-orientali. Preotul locului este părintele Gheorghe Tătucu, un bărbat de țară inteligentă și energie, adevărat apostol în luptele noastre naționale.

Satul acesta a fost ieri locul unei manifestațiuni românești grandioase, neașteptate, însuflețitoare. Câțiva țărani de-acolo fuseseră de față la marea adunare dela Lugoj și sub impresia celor văzute și auzite acolo s'au depărtat acasă cu gândul, ca și ei să țină în curând asemenea adunare. La insistența lor părintele Tătucu s'a pus pe lucru. Dar n'a avut, decât să dea lozinca. Ea s'a răspândit cu iuțeala fulgerului. Toate satele dimprejur începură să fiarbă și o însuflețire de nedescris cuprinse sufletele Românilor din întreg ținutul.

Și rezultatul a fost o manifestație politică românească, în fața căreia însuș propretorele cercului, care era de față, a rămas frapat și adânc impresionat. Însemnătatea istorică a acestei adunări o rele-

văm la locul de frunte al acestui ziar. Dăm aci o palidă icoană despre decursul adunării însăși.

Pe drum spre Iablanita

Noi Arădanii plecaserăm Duminecă cu trenul de dimineața. Erau d-nii: *dr. Ștefan C. Pop, dr. Ioan Suci, dr. Iustin Marșieu și Vasilie Goldiș*. La Timișoara nu am văzut pe nimeni întovărășindu-se cu noi. Ne-am spus atunci din nou, ce rău fac frații Timișoreni, că păstrează o așa condamabilă răceală față de toate mișcările noastre politice. Atâți intelectuali, atâți avocați și nici unul nu s'a aflat, care să-și țină de datorință a participa la o adunare politică din Bănat.

Cu atât mai veseli eram însă la Caransebeș, când văzurăm mai mulți frați luptători, între cari și țărani, cari grăbiau și ei spre Iablanita. Erau d-nii: Ioan Dragomir, econom (Făget), Petru Gârda, econom (Begamonoștor), dr. Gheorghe Gârda, adv. (Făget), dr. Petru Barbu dir. de bancă, dr. Alex. Morariu avocat, dr. Gheorghe Labonțiu adv., toți din Caransebeș, dr. Aurel Vlad, Iulian Vodă comerciant (Lugoj), dr. Aurel Ciupe adv., dr. Ioan Stoian adv., dr. Cornel Jurca adv., Petru Vasilon, funcț. de bancă (Arad), dr. Petru Maier adv. (Lugoj), dr. Victor Bontescu, adv. (Hațeg) și Casiu Muntean, ziarist (Lugoj).

Deaci încolo drumul se face tot mai romantic, veselia tot mai mare.

Sosirea

Pe drum dela Caransebeș încolo la toate gările eram întimpinați cu aclamațiuni entuziaste din partea Românilor, ce se aflau pe acolo. Toți știau, unde mergem și toți erau veseli de nizuințele noastre și ne însoțiau cu urările lor de bine.

La orele 1½ sosirăm în gara dela Iablanita. De departe vedeam înaintea gării o mare albă de Români, pedestru, călare, cu trăsuri. Când trenul intră pe peron, un puternic „să trăiască” cutremură văzduhul.

Mulțimea de pe drumul țării năvălește în curtea gării. Nimeni nu putea să-i rețină. Săriau cu sutele sprinteni peste garduri. Munca jandarmilor de a-i opri a fost fără succes. În sfârșit le-a dat drum la toți. Un taraf de fanfare cântă doina lui Vlad. Trenul se oprește. Ne dăm jos. Cum îl zăresc Românii pe dr. Vlad, îl ridică pe umeri și urmași de fanfare îl duc în mijlocul unui entuziasm nemaipomenit până în mijlocul gării Aici este salutat din partea părintelui *Gheorghe Tătucu*. Răspunde foarte emoționat. De aici e ridicat iarăș pe umeri și e dus până la stradă la trăsuri.

Înainte de a ne urca în trăsuri defilează dinaintea noastră călăreții-călușeri, voinici și frumoși, să-i mănți cu ochii. Erau țărani: D. Dimitrie Bălăciu, Meilă Șaitan, Zaria Spură, Cornel Sirbu, Ioan Marescu, Vasile Marescu, Gheorghe Hanuca, Vasilie Balăciu, Dimitrie Pitau, Toma Ionescu, Nicolae Ionescu, Dimitrie Pomoja, Ilie Vrapcia, Zaria Magieriu, Meilă Busu și Petru Bobu.

Plecăm spre sat. Toate trăsurile împodobite cu verdeață, covoară și țesături. Trebuie să mergem însă numai în pas. Călăreții în frunte. Imediat după ei trăsura lui dr. Vlad. E încunjurată de țărani. Alți merg alături ținându-și mâinile pe trăsura. Fanfara cântă mereu doina lui Vlad. Isbucnesc mereu urale „să trăiască dr. Vlad”. Toate trăsurile sunt impresorate de țărani, bărbați, femei, feciori, fete, copii. E ceva înălțător și totodată înduioșitor. Mă năpădesc lacrimile. Lângă noi pășeste un bătrân cărunț. Îl întrebăm de nume, de vârstă. E de 78 de ani.

— N'a venit părintele Lucăciu? — întrebă.

— N'a putut să vie, — răspund.

— Nu l-am văzut de 10 ani și n'aș vrea să mor fără să-l mai văd odată.

— Să trăiești, moșule, c'o să-l mai vezi — și-mi întorc fața dela dânsul, să nu mă vadă.

Și pe părintele Lucăciu vrea cineva să-l nimicească? Să-i rupă de pe frunte aureola martirului național?

Sosim la intrarea în sat. În drum un mare arc triumfal cu inscripția: „Bine-ați venit!” Deoparte și de alta câte un exemplar din „Românul” încadrat în verdeață. Aci iar ne oprim. Vlad e din nou bineventat. Răspunde cu lacrimi în ochi.

Intrăm în sat. Pe drum, deoparte și de alta, crengi verzi înfipte în pământ, în ferestre verdeață, covoare și țesături românești și scunpeturi,

căse încă, ci cu o frăgezime nebănuită, își gonit luminile spiritului său ascuțit peste tot ce poate fi obiect de preocupare a gândirei omenești.

Goethe aproape de sfârșitul unei cariere strălucite a scris pe *Faust* ce-i încununează întreaga sa operă, de oarece într'ânsul se încheagă zeci de ani de meditație, de experiență culeasă de pretutindeni, de muncă artistică îngrijită cu scumpătate, și de înălțime de gândire pe culmile senine ale filozofiei. Sofocle la o vârstă foarte înaintată, a scris cele mai bune piese ale sale, și când fiul său voi să-l pună sub interdicție, el citi judecătorilor câteva bucăți din *Antigona*.

E de prisos să adaug, că a fost achitat: un om, care scria astfel de minuni, nu putea fi atins de aripa nemiloasă a vârstei, slăbindu-i însușirile sufletești.

Dar nu e nevoie să ne rătăcim așa departe, pentru a lua pilde. Ne putem opri și în țara noastră. Iată pe bunul unchiș Vasile Alexandri. Scria pe la 1840 și stăruia a mai scrie patruzeci de ani după aceea, și nu mai rău; dimpotrivă... Cine ar fi crezut, că Alexandri se va ridica dela *Soldan-Viteazu*, dela *Nunta Târânească* la *Ovidiu*, la *Fântâna Blanduziei* și la *Despot-Vodă*, această mărețea încununare a unei lungi activități literare, foarte felurită, foarte neegală, ogindind toate nevoile timpului, în veșnica îndrumare spre mai bine, spre o artă mai senină, mai obiectivă, spre *Pastelurile eale*, spre piesele de teatru în versuri, de inspirație clasică! S'ar fi convenit oare, ca un critic să-l ju-

dece după cele dintâi încercări? Să-i găsească o formulă, în care să-i încalțeze talentul? De sigur, că nu. Poetul ar fi zdrobit-o, dupăcum un fluture își zdrobește chrisalida...

Răbdare deci!.. Generația de azi nu și-a spus cel din urmă cuvânt. E departe de asta. Anii petrecuți la „*Sămănătorul*” sunt numai o ucenicie, pregătirea unei desfășurări viitoare, pe care totul ne face s'o credem minunată. Talentele nu ne lipsesc; ai recunoscut-o singur.

Dă-le și timpul să se desfacă din negurile începutului, pentru a se ridica în lumina zdrobitoare a artei, dupăcum se urcă astrul zilei dintre abururile zorilor...

Astfel grăi poetul D. Anghel — căci de ce i-ași mai ascunde numele? Se așeză apoi și mă lăsă să-i răspund, de oarece eram într'o adunare, unde fiecare putea vorbi, la locul și la timpul său.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

tot ce au țărancele mai scump, lucrul mânilor lor. Fanfara cânta neîncetat doina lui Vlad. Ajungem în mijlocul satului. Alt arc triumfal împodobit cu scumpe covoare românești.

Pe stradă, pe garduri, pe arbori, pe acoperișul caselor plin de oameni, mai ales feciorași. Treceam înainte și în sfârșit sosim la casa ospitală a părintelui *Gheorghe Tătucu* și câți încăpem întrâm cu toții la dânsul. Masa întinsă, prânz bogat și vesel. Ulița e însă plină de norod și fanfara cântă înainte doina lui Vlad și mulțimea strigă neîncetat: *Trăiască dr. Aurel Vlad!*

— „Împăratul să fi venit astăzi la Iablanța, el n'ar fi avut o asemenea primire, cum a avut-o dr. Aurel Vlad. Că împăratul este stăpân peste trupurile, iar dr. Aurel Vlad este împărat peste sufletele dv.“ — a zis unul dintre oratorii zilei. Avuse deplină dreptate. În mijlocul tovarășilor săi de luptă dr. Aurel Vlad a intrat în Iablanța ca un împărat.

Adunarea.

La 3 ore punctual s'a început adunarea pe piața cea mare dinaintea casei comunale. Era ridicată aici o tribună încăpătoare cu două mese.

Dinaintea acestei tribune o mare de oameni. Poporul întreg din Iablanța și din alte 23 de comune împrejmuitoare era de față. Au venit comunele *Sadova-Nouă* sub conducerea economului A. Stepanescu, *Armeniș* sub conducerea economului P. Iacobici, *Feneș* sub conducerea economului Marinca, *Rusca* sub conducerea economului I. Benda, *Teregova* sub conducerea I. Ieneșigă, *Domașina* și *Cănicea* sub conducerea preotului Vasile Uzonescu, *Cornea* cond. preotul Nicolae Vălean, *Cuptoare*, *Crușovăț* și *Verendia* cond. de preotul Nicolae Goanță, *Luncavița* și *Mehadia* cond. comerciantul P. Ghimboasă, *Lăpușnicel* cond. economul Niță Cloșan, *Globu-Crașovei* cond. preotul Zaharie Popoviciu, *Globurău* cond. preotul Iosif Dragoiu, *Plugova* cond. Constantin Vlăducean, *Petnic*, *Mehadia* și *Cornăreva* cond. de preotul dr. Ioan Sârbu, *Valea-Bolvașnița* cond. preotul Zaharie Groza, *Teregova* cond. preotul I. Bogoevici, *Orșova* cond. adv. dr. Ioan Popovici și preotul Const. Dure.

Onoare acestor comune și onoare acestor conducători.

Erau de față cel puțin 6000 de oameni. Multe dame din apropiere și din depărtări. Dela Băile-Herculane a venit d. și d-na dr. Ioanovici cu d-șoara Brediceanu (Lugos). Din o singură comună sosiră înainte de amezai 270 de oameni toți cu crengi verzi în mâni, conduși de un țăran, au intrat în sat și până în piața mare cântând într'un puternic cor doina lui dr. Vlad.

Așa știe poporul acesta să iubească. Și în fața acestei iubiri aproape de neînțeles din nou mi-s'a aprofundat convingerea, că este criminal celce atentează la această iubire a poporului, singura noastră armă de nebiruit în lupta grea pentru existență noastră națională.

Constituirea și discursurile.

La orele 3 punctual ia cuvântul părintele *Gheorghe Tătucu*. Adevărat uragan de aclamări îl întâmpină. Mulțimea strigă entuziasmată: *Trăiască Gheorghe Tătucu!* Iată un preot pe care credincioșii îl iubesc fără margini și se închină lui ca unui sfânt. Iată apostolul adevărat.

La propunerea părintelui Gh. Tătucu adunarea aclamă de *președinte pe preotul dr. Ioan Sârbu*, de notari pe *Ioan Bogoeviciu* și *Nicolae Magheriu*. Reprezentantul autorității politice era fibirăul dr. *Bagyik Iván* din Orșova, un băiat tiner, impacient și fără experiență în asemenea afaceri.

Președintele dr. *Ioan Sârbu* deschide adunarea cu un discurs luminat și bine simțit. Dă apoi cuvântul pe rând următorilor oratori: dr. *Ioan Suciu*, dr. *Alex. Morariu* (adv. în Caransebeș), *Ion Vasii* (econom în Satumic), dr. *Gheorghe Gârda* (adv. în Făget), dr. *Victor Bontescu*, dr. *Iustin Marșieu*, *Vasile Goldiș*, dr. *Aurel Vlad* și dr. *Ștefan C. Pop*.

Nu vom reproduce de astă-dată discursurile rostite la marea adunare dela Iablanța. Ele au avut de obiect *situațiunea politică a țării, votul universal și reformele militare*. Același obiect, aproape aceiași oratori ca la adunările dela *Arad*, *Lugoj* și *Orăștie*. Deci și conținutul discursurilor în esență n'a putut să prezinte ceva de tot nou. Ținem să remarcăm însă o admirabilă comparație a dlui dr. *Victor Bontescu* referitor la votul universal.

„Viile țării“ — a zis d. V. Bontescu — „au fost pustiite de filoxeră. Atunci cumințenia oamenilor a aflat nou soiu de viață, mai trainică, decât viața veche. Dar s'a constatat și aceea că pentru cultivarea rodnică a acestei vițe trebuie să *rigolăm pământul*, adică să întoarcem pământul cam dela 1 metru din jos în sus. Și statul nostru este bătuit de filoxera nedreptății și a răutăților de tot soiul. Nu este nici aici alt modru de scăpare, decât să *rigolăm pământul vieții* de stat. Straturile poporului cele mai de jos să le punem deasupra și în stratul acesta să plantăm viața nobilă a sufragiului universal. El va da roade îmbelșugate“.

Comparația aceasta clasică a făcut adâncă impresiune asupra adunării întregi.

A stârnit mare bucurie la toți cei de față pășirea pe arena publicității a celor doi avocați tineri dr. *Gheorghe Gârda* din Făget și dr. *Alexandru Morariu* din Caransebeș. Amândoi au rostit discursuri binereșite, pe cari tocmai pentru bucuria noastră de a vedea intrând în șirele luptătoare membrii generației tinere și spre a face numele lor cunoscute în cercuri cât mai largi, le vom reproduce în proximal număr popular al acestui ziar.

În fine d. dr. *Ioan Popovici* avocat în Orșova, a prezentat proiectul de moțiune, care s'a primit cu mare entuziasm și pe care îl publicăm mai la vale.

Au sosit telegrame de felicitare din multe părți ale Bănățului, toate însuflețitoare și exprimându-și deplina încredere în comitetul național.

Terminându-se toate agendele adunării, președintele d. dr. *Ioan Sârbu* mulțumește oaspeților, cari au venit din mari depărtări spre a lumina și a îmbărbăta poporul românesc din granița la perseveranța în credința către partidul național român și către comitetul executiv al acestuia, mulțumește poporului, care a venit într'un număr atât de mare și a dovedit o însuflețire înveselitoare pentru cauza sfântă a neamului nostru, dă expresiune nădejdei sale, că Severinul în scurtă vreme se va scutura de rușinea, în care l-a cofundat temeritatea unor elemente catilinare și va străluci iar în splendoarea sa cea veche, roagă apoi pe frații veniți din alte comune, ca să se depărteze în liniște la comunele lor vestind tuturor mai departe cele auzite și hotărâte în ziua de azi la Iablanța.

Adunarea se termină între vii aclamări la adresa președintelui și a dlui dr. Aurel Vlad. În deplină liniște mulțimea se împrăstie și cei din alte comune părăsesc cu adevărat fericiți locul adunării, căci în miile de oameni a încolțit nădejdea unui viitor mai frumos.

Locuitorii Iablanței însă nu se putură despărți de iubiții lor conducători și oaspeți, ci iar petrecură pe aceștia cu soții la casa părintelui Gh. Tătucu, unde se încinse o horă mare și frumoasă, care umplea ulița toată. Tineri și bătrâni domni și dame, preoții, cu toții intrară în horă și chiar numai tabloul acestei admirabile înfrățiri ar fi de ajuns, ca să umple Româniimea întreagă de bucurie și bună nădejde.

Sfârșit.

La orele 8 și jum. partea mai mare a oaspeților a plecat la băile Herculane. Întreg poporul Iablanței i-a petrecut la gară. Fanfara cânta iar pe calea întregă doina lui Vlad și numai trenul a putut să ne despartă unii de alții. Dela Băile-Herculane cu trenurile de dimineața cei mai mulți au plecat spre casă, rămânând acolo numai dl dr. Aurel Vlad, care acum Mercuri va participa la adunarea grandioasă, ce se pregătește la Bozovicu.

Moțiunea.

Aderenții partidului național român din cercul electoral al Caransebeșului, întruniți în adunarea populară la Iablanța în 9 Iulie n. (26 Iunie v.) 1911,

constată, că sistemul de guvernământ inaugurat în Ungaria la 1867, susține și astăzi acea politică de distrugere care, bazându-se pe exclusivismul de rasă și clasă, încătușează forțele adevărate ale acestei țări și în special face imposibilă validitatea politică, precum și dezvoltarea economică și culturală a poporului;

constată, cu durere, că și actuala ocărnuire a țării desconsideră nu numai drepturile firești inalienabile ale poporului român, ci nesocotește chiar și cele mai elementare îndreptățiri ale limbei și obiceiurilor poporului român:

protestează cu toată hotărârea împotriva acestor stări de lucruri și pretind necondiționata respectare a intereselor de existență națională ale poporului român din Ungaria, — pretind ocrotirea imparțială a intereselor economice ale țărânimii române și reclamă pe seama poporului român în proporția jertfelor de sânge și de avere, cari le aduce pentru susținerea țării și mărirea Monarhiei, cuvenitul drept de cuvânt în ocărnuirea țării;

cer introducerea fără amânare a sufragiului universal, egal, direct și secret, fără restricții tendențioase și cu votarea în comune, precum și o arondare dreaptă a cercurilor electorale, ținându-se seamă de relațiile de naționalitate ale populațiunii din patrie, ca astfel fiecărui popor din țară să-i fie dată puțința a trimite în dietă deputați în raport cu numărul său;

protestează împotriva tendinței de a amâna și a lua dela ordinea zilei aceasta reformă, fără de care este cu neputință, ca să se poată inaugura un regim adevărat democratic, singurul, care ar corespunde exigențelor unei dezvoltări firești și sănătoase a țării în plină consonanță cu interesele de viață ale popoarelor, cari împreună constituie acest stat;

reclamă deplina garantare a libertăților publice, asigurarea liberului exercițiu al drepturilor cetățenești și exidererea radicală a tuturor acelor practice nelegale și anticonstituționale, cari instăpânindu-se asupra întregului curs al vieții publice, au otrăvit morala cetățenească și patriotismul;

regretă, că pân'acum nici un fapt de guvernământ nu a dovedit, că ocărnuirea țării ar tinde în mod serios și loial, ca să ducă la îndeplinire împăciuirea națională. — și constată, că așazisele inițiative de împăciuire ale unor bărbați de stat maghiari, cari recunosc și dânsii deja, că chestiunea de naționalități este azi chestia de cea mai vitală importanță pentru Ungaria, și că dela fericita soluție a acestei chestii depinde viitorul Ungariei, — numai atunci o să poată întâmpina din partea popoarelor nemaghiare cuvenita încredere și prevenire, dacă, în loc de-a încerca cu apucături paliative, vor contribui sincer la promovarea în evoluția politică a patriei a aceluși mult dorit punct de întoarcere radicală în tratamentul chestiunii de naționalități, la acel punct, când prin fapte neîndoioase să se dea dovadă, că ocărnuitorii sunt pătrunși de adevărul, cumcă justa și mulțamitoarea și astfel singur posibilă soluție a chestiunii de naționalități în Ungaria numai și numai în spiritul sincerei păci, a deplinei egalități de drept a popoarelor, cari constituie țara și a adevăratei libertăți naționale se poate înfăptui, pânăce forțarea și pe mai departe a unei supremații artificiale, saturate de nenorocitul spirit al exclusivismului de rasă, va duce țara și întreaga Monarhie spre prăpastie.

Iar privitor la proiectele noi militare își exprimă credința, că parlamentul actual în urma structurei sale nu poate fi chemat să pună aceasta nouă sarcină a-

supra poporului, care este formal exclus din legislația țării, — și chiar în interesul armatei și al Monarhiei protestează împotriva năzuinței de a introduce și în armată practicele de maghiarizare în conținutul limbii și a ființei naționale a celorlalte popoare, cari toate împreună susțin și apără aceasta Monarhie.

In fine își exprimă aderența neclintită la programul național român și depun deplina lor încredere în comitetul central al partidului, accentuând totodată necesitatea imperativă a celei mai strânse solidarități și a acomodării tuturor aderenților sinceri ai partidului unei stricte discipline de partid.

Reforma militară și partidele.

Miercuri se va întruni din nou parlamentul. În ședința primă deja va ajunge la desbatere proiectul despre reformele militare. În vederea acestui proiect toate partidele vor ține Marți, în preseara deschiderii parlamentului consfătuiri intime, în cari se va consulta asupra tacticii ce au să observe. Partidul muncii va ține ședință sub prezidiul lui Perczel. Bar. Soly-mossy va refera asupra noilor proiecte.

Partidul lui Kossuth și Justh este de asemenea convocat. Ca prim orator contra proiectului e designat contele Apponyi din partidul lui Kossuth, iar din partidul lui Justh Bakonyi Samu. Cei din partidul muncii nu vor prea lua cuvântul, ca să nu lungească discuția. Din sânul partidului kossuthist și justhist se va exmite câte o comisie care să pregătească lupta în contra proiectului. Ambele partide voiesc să purcedă solidar și în înțelegere față de proiect.

*

Pogány Béla — „nedreptățit”. Afacerea vicecomitei suspendat pentru nenumerate abuzuri și iregularități difamante în conducerea comitatului bătut de soartă, Hunedoara, în urma investigației conștientoase din partea comisariatului ministerial, la întreprinderea Societății regnicolare a funcționarilor comitatului în curând a fost supusă unui juriu „independent” (1). Juriul acesta compus din cei mai riguroși și scrupuloși funcționari comitatului, a supus cele 17 puncte de acuză indicate în contra vicecomitetului Pogány Béla la o examinare minuțioasă.

Ce credeți, care a fost rezultatul acestei examinări?

Juriul anunță unanim: 1) că cele 17 puncte de acuză greșite, chiar și în cazul când toate ar fi adevărate, nu sunt de așa natură, să aducă cu sine suspendarea din oficiu; 2) și constată, că suspendarea vicecomitetului este deadreptul nejustă.

Mai e nevoie de comentariu?

*

Cabinetul Milovanovics. Cabinetul nou de sub șefia lui Milovanovics a fost foarte bine primit în toate cercurile politice din Belgrad. Deși Milovanovics aparține partidului radical bătrân, tinerii sunt aplicați a-i da tot sprijinul posibil. A făcut o bună impresie asupra lor declarația regelui Petru, în care spune, că noul guvern nu este destinat pentru alegeri noue. Spiritele s'au liniștit de altcum într'atâta încât Milovanovics a și plecat să-și continue cura la Marienbad. Cu conducerea ministeriului a încredințat pe ministrul de interne Trifkovics, iar cu agendele externelor pe șeful de secție Iovakovics.

*

Conflictul pentru Maroc. O telegramă din Paris vestește, că guvernul francez e aplicat să dea ordin, ca trupele din Fez să părăsească orașul. Prin aceasta Franța vrea să dovedească, că se ține strict de promisiunea făcută, că nu va viola actele dela Algeciras. Chestia se va aplană pe cale diplomatică, spre care scop se vor începe tratative între ambasadorul francez Gambon

și secretarul german Kiderlen-Wächter. Tratatvele vor fi ușurate prin ținuta neutrală a Angliei, care se ține departe de aceste tratative. Instrucțiunile date lui Gambon sunt foarte conciliante, așa, că sunt multe șanse, ca acțiunea diplomatică să fie încoronată cu succes. Anglia e de părere, că dacă Franța e aplicată și poate face concesii, cu atât mai puțin interes are Anglia, ca să se pună în calea tratativilor. Concesiunile ce vrea Franța să le facă s'ar referi la aceea, ca Germaniei să i-se dea toate garanțiile pentru asigurarea intereselor sale economice.

Așadar Franța recunoaște, că și Germania are interese în Maroc, și acest fapt e pentru Germania de ajuns.

Tonul vehement al unor ziare franceze nu este a se lua în socotință cu privire la intențiile Franței. Guvernul francez e aplicat spre pace, ceea ce se poate vedea și din declarațiile lui Poincare, care cu prilejul rostirii unui discurs, a dat expresiune acestei dispoziții a guvernului. Poincare e foarte inițiat în chestiile externe, deci declarațiile lui sunt demne de crezământ.

*

Constituția din Bulgaria. În marea adunare națională a Bulgariei a ajuns la a doua cetire proiectul constituției. La cetirea paragrafului prim, unde se vorbește de schimbarea titlului domnitorului în rege, deputatul țărănilor Stambulinski face întreruperi dintre cele mai grosolane la adresa regelui. Intre altele a zis: „Regele Ferdinand e un sperjur. În viața de toate zilele astfel de ființe seucid ori se alungă. Eu însă nu cer dela Ferdinand așa ceva, ci pretind numai să abdică de titlul de rege. Dacă va face aceasta, ori se va supune, ori va părăsi țara”.

Prezidentul îl îndrumă la ordine pentru aceste inzulte aduse regelui, dar cuvintele lui sunt acoperite de sgomotul asurzitor al partizanilor lui Stambulinski. La urmă Stambulinski propune să se declare republica. Toți miniștrii au protestat împotriva acestei ieșiri necuvincioase ale lui Stambulinski.

*

Situația în Austria. În Casa de sus a Austriei se proiectează, ca pe seama arhiducilor să se aranjeze un salon nou. Arhiducii n'au prea participat la ședințele Casei de sus. Mai pe urmă au apărut în 1879, când a căzut guvernul Taaf. Deși și arhiducii au luat parte la votare, guvernul a fost majorizat și de atunci n'au mai apărut în sala ședințelor.

Tratatvele de împăcare între Cehi și Germani au puține șanse, dupăcum apare din unele cercuri politice ale Cehilor. Partea cea mai mare dintre deputații sunt de credință, că dacă nu se va afla o altă bază, decât cea de astă-toamnă, tratativele vor eșua încă dela început. Deputatul Kramar a declarat într'un discurs ținut înaintea alegătorilor săi, că Cehii vor observa o politică expectativă față de Gautsch. Față de acestea Gautsch susține, că va cerca toate mijloacele pentru înfăptuirea unei împăcări, măcar că dispozițiile din partid sunt atât de puțin favorabile.

Prim-ministrul e silit la aceasta, căci altcum cu greu își va putea înjgheba o majoritate.

Veniți!

Aderenții partidului național român din comuna *Bozovici* și din împrejurime sunt invitați la

Adunarea poporală,

ce se va ține la *Bozovici*, *Mercuri în 29 Iunie (12 Iulie) 1911, la 3 ore d. a. în piață.*

Ordinea zilei:

1. Situația politică
2. Votul universal
3. Proiectele militare
4. Proiect de moțiune
5. Eventuale propuneri.

Bozovici la 25 Iunie (8 Iulie) 1911.

Verdictul în procesul sinodal din România

— AMĂNUNTE —

Iată acum, mai pe larg, textul celor două sentințe prin cari I. P. S. S. Mitropolitul primat a fost achitat, iar P. S. S. Episcopul de Roman a fost scos din scaunul episcopal:

I.

Având în vedere că I. P. S. Mitropolitul Primat D. D. Atanasie Mironescu, a cerut să fie judecat de Sf. Sinod, pentru acuzațiunile ce s'au adus în contra I. P. S. Sale mai ales de către P. S. Episcop al Romanului D. D. Gherasim Serfim.

Având în vedere desbaterile urmate, susținerile P. S. Episcop al Romanului, depozițiile martorilor, diferitele acte produse și depuse pe biroul Sf. Sinod cum și explicațiunile aduse și depuse de I. P. S. Mitropolit Primat.

Considerând că în ce privește acuzațiunea de erezie adusă în contra I. P. S. Mitropolit Primat, ea nu se poate sprijini pe nimic, neexistând nici o erezie în legea pentru înființarea consistorului superior bisericesc, după cum a recunoscut Sf. Sinod în mai multe rânduri; considerând că după canonul 139—134 Cartaginean, dacă acuzațiunea cea mai gravă cade, atunci cad și cele următoare, considerând totuși că desbaterile s'au urmat înaintea Sf. Sinod asupra tuturor punctelor și că este de un evident interes a se examina și a se răspunde la toate;

Considerând că acuzațiunea de plagiat este neserioasă și tinde numai zadarnic, a micșora însemnatele merite literare ale I. P. S. Mitropolit Primat.

Considerând că învinuirile așa zise de imoralitate sunt cu desăvârșire neîntemeiate și neserioase, cele mai multe fiind născociri calomnioase, iar celelalte făurite cu rea credință, prin răstălmăcirii a unor însemnări ce n'au valoare doveditoare.

Considerând deci că toate acuzațiile aduse în contra I. P. S. Mitropolit Primat s'au dovedit neîntemeiate.

Sf. Sinod

Cu puterea harului ce i-s'a dat de către Domnul nostru Isus Hristos întru duhul Sfânt

Hotărește:

Achită pe I. P. S. Mitropolit Primat D. D. Atanasie Mironescu, recunoscându-l nevinovat, de toate părțile și acuzațiunile ce i-s'au adus.

Dată în localul Sf. Sinod al Sfintei biserici Autocefale ortodoxe române astăzi 24 Iunie 1911 în București.

(Urmează iscăliturile membrilor Sinodului).

II.

Având în vedere că potrivit canonului 6 al Sinodului II ecumenic, acela ce ridică acuzațiuni nedrepte contra unui arhiereu urmează să fie pedepsit cu pedeapsa ce ar fi suferit arhiereul dacă acuzațiunile ar fi fost adevărate glăsuind astfel: Să nu se înfățișeze mai întâi para, până ce ei (pârâșii) nu vor da înscris că se vor certa cu înțocmai primejdia înșiși, dacă se vor dovedi întru rânduiala lucrurilor, că clevetesc pe pârățul Episcop.

Având în vedere că P. S. Episcop al Romanului D. D. Gherasim Serafim, a ridicat în contra I. P. S. mitropolit primat D. D. Atanasie acuzațiuni dovedite calomnioase și care dacă ar fi fost drepte ar fi atras grea pedeapsă I. P. S. mitropolit Primat.

Având în vedere că P. S. Episcopul Romanului, e vinovat de răzvrătire contra Sf. Sinod, ale căruia deciziuni nu le-a respectat, și a căreia enciclică a criticat-o și a turburat pacea bisericii noastre timp de doi ani, fapte pentru care a fost dat în judecată canonică înaintea Sf. Sinod, prin deciziunea luată în ședința dela 20 Maiu a. c.

Având în vedere că în petițiunea sa către M. S. Regele și d. ministru al cultelor, P. S. Episcopul de Roman a amenințat că dacă Sf. Sinod nu va urma conform cu părerile sale, va face apel către sinodurile bisericilor omodoxe străine, ceea ce față cu starea Sfintei noastre biserici, care este autocefală, ar constitui un act de trădare.

Sf. Sinod

Cu puterea harului ce i s'a dat de Domnul nostru Isus Hristos întru duhul sfânt și pentru că Episcopul Romanului este culpabil de grave abateri canonice în urma cărora nu mai poate fi îngăduit Episcop al țării și membru al Sf. Sinod,

Hotărăște!

Ca D. D. Gherasim Serafim să fie depus din demnitatea de Episcop al Romanului și roagă pe guvern să aducă la îndeplinire această hotărâre.

Dată în localul Sf. Sinod al Sfintei biserici autocefale române azi 24 Iulie 1911 în București.

(Urmează aceleaș semnături).

După citirea primei ședințe, Mitropolitul primat a spus numai atâta:

— *Vă mulțumesc!*

Și-apoi s'a retras.

Episcopul de Roman a declarat că nu consideră sentința ca fiind dreaptă.

Mai mult, unor ziaristi cari l'au intervievat, P. S. Sa episcopul Gherasim a declarat că sf. Sinod n'avea dreptul, după canoane, să-l depună din scaun. În puterea înaltului tribunal bisericesc, stetea numai, după afirmarea fostului episcopesc de Roman, sau să-l caterisească, sau să-l achite.

După informațiile culese de corespondentul nostru din București, această afirmare este inexactă deoarece sf. Sinod, după canoane, are dreptul să hotărască următoarele pedepse:

1. Cercetarea arhierescă;
2. Suspendarea temporară a dreptului de a oficia;
3. Depunerea din scaun, cu păstrarea rangului arhieresc;
4. Caterisirea.

Unele ziare au anunțat că sf. Sinod ar fi achitat pe I. P. S. Sa Mitropolitul primat numai după ce înaltul ierarh și-ar fi dat demisia. Conform acestor știri, după câteva zile guvernul ar urma să primească demisia Mitropolitului.

Corespondentul nostru din București a căutat să vadă, îndată după rostirea sentinței, pe unii din foștii judecători ai Mitropolitului, care i-a făcut următoarele declarațiuni:

— *Nu este exact, că Mitropolitul a fost achitat numai cu condiția de a demisiona. N'a existat nici o tranșacție între noi și guvern în acest sens. Dimpotrivă, guvernul ne-a lăsat toată libertatea ca să hotărâm cum ne va dicta conștiința. Am achitat în unanimitate pe Mitropolitul Athanasie, pentru că toate acuzațiile contra sa au fost dovedite că sunt fără temei.*

Iar pe de altă parte ni-se scrie din București că Mitropolitul primat nu va demisiona.

CORESPONDENȚE

DIN ITALIA

SCRISORI DIN MILANO

Un alt doliu italian: moartea ex-reginei Portugaliei. — Maria Pia de Savoia. — Primul-ministru și proiectul de lege asupra monopolului asigurărilor. — Modestia maestrului Mascagni.

Curtea regală italiană — în acest an de serbări aniversare — a fost crud încercată prin moartea a două din augustele fiice ale fostului rege Vittorio Emmanuele II.

Nu mai după moartea surorii sale Principesa Clotilda, Maria Pia de Savoia văduva lui Don Luigi de Braganza și mama fostului rege al Portugaliei, Carlos, asasinat în 1908 — a murit eri în castelul său dela Stupinigi de lângă Torino.

Augusta defunctă din cauza prea marelor emoțiuni încercate, suferea de multă vreme de crize nervoase, cari deși în timpul din urmă dispăruseră, își făcuseră din nou apariția cu oarecari complicații, de când cu ultima lovitură, moartea surorii sale.

Parlamentul a suspendat ședințele pentru 3 zile în semn de doliu; un sentiment de intensă și profundă durere domnește pretutindeni, ziarele sunt iarăși pline de elogi și amănute asupra tristei istorii a acestei nefericite Suverane care în ultimul timp al existenței sale, după ce a așezat la tragica moarte a fiului său și a moștenitorului coroanei — a văzut surpându-se chiar tronul pe care se urcase — părăsindu-și patria aleasă împreună cu nepotul ei, ex-regele Manuel.

Ex-regina Margareta — regina Elena, contele de Torino și alte multe persoane marcante deja se află la castelul defunctei unde sunt așteptați și regele Vittorio Emanuele III. precum și detronatul rege al Portugaliei, Manuel.

Desbaterile asupra monopolului asigurărilor continuă la Cameră; cu cât zilele trec, cu atât publicul se interesează de aceasta controversă ce pune în joc interese considerabile și principii de primul ordin.

Pare că din ce în ce, majoritatea deputaților versați în chestiuni de acest fel, se arată ostili proiectului de lege al guvernului.

Se zice că primul ministru Giolitti — pentru ca să o scoată la capăt bine cu opoziția atât de compactă pe cât de serioasă — va face apel la solidaritatea politică a partizanilor cari i-au urmat până acum — votând textul său. Dar nu mai puțin adevărate că în toate straturile cari se interesează de dezvoltarea raporturilor comerciale internaționale, se preocupă foarte viu de protestele ce s'au făcut și se continuă de către puterile străine.

O rezistență de care va trebui să țină cont — se manifesta de asemeni și în senat — așa că Giolitti nu poate zice că a câștigat partida.

Se acuză Mascagni de prea puțină modestie și cu toate acestea a fost odată când a voit să fie modest... și a regretat mult. Făcea aluzie la el însuși — după cât afirmă „Patria degli Italiani” — care vorbind despre recenta călătorie a maestrului la Buenos-Ayres — pentru reprezentarea operei „Isabeau” — vorbind despre un tânăr compozitor, care dorind ca opera lui să-i fie apreciată de A. Ponchielli i-se prezentă zicând timid: „E o bucată fără importanță, ceva care ar fi bun de aruncat”.

Atunci Ponchielli începu să strige: „Da? E vorba de ceva fără importanță? Vrei să faci pe modestul, poate? Atunci de ce ai venit să-mi arăți acest nimic? Compozitorii trebuiesc să aibă în totdeauna credință în opera lor proprie și vecinic trebuie să stimeze capo d'operele, compozițiile lor... Mie nu-mi place falsa modestie”. Puțin după aceea Ponchielli restilui fascicola autorului și îi zise cu blândețe: „D-ta ești modest, însă opera D-tale e și mai modestă decât D-ta”.

Tânărul autor plecă închinându-se profund și mulțumind și, „îmi pare — zice Mascagni — că el luase drept compliment ultima frază a lui

„Ponchielli”. De atunci maestrul lăsa puțin modestia la o parte — ajungând chiar până acolo — de a și dedica (multă vreme mai târziu însă) opera *Maschere* lui însuși, în semn de profund respect și admirațiune. Anty.

DIN AUSTRIA

SCRISORI DIN VIENA

Partidele din Austria. — Impăcarea germano-bohemă și polono-ruteană. — Chestia croată. — Iluzii maghiare.

Ceeace preocupă în prezent cercurile politice din Austria sunt constituiri de club ale diferitelor partide și pregătirile pentru 17 Iulie, ziua deschiderii parlamentului. Situația politică nu s'a schimbat, deși am trecut prin alegeri nouă și avem un guvern nou.

Mica majoritate din trecut s'a spart, iar alta nouă nu s'a format încă. Totul atârână dela succesul, ce-l vor avea tratativele de împăcare între Germani și Cehi deoparte și între Poloni și Ruteni de altă parte. Ce privește pe cei dintâi trebuie să constatăm, că atât între Germani cât și între Cehi s'a format o tabără destul de numeroasă, care dorește să se pună odată capăt frecărilor naționaliste și în locul lor să se introducă o eră de muncă pozitivă pe teren cultural și economic. De altă parte însă alegerile au întărit partidele șoviniste în ambele părți (indeosebi pe radicalii Germani.) — și așa în Praga se pun din nou piedeci tratativilor. E caracteristic pentru ilustrarea acestei constelațiuni politice, că partidul Cehilor, cari luptă pentru drepturi publice, s'a declarat contra reînținerii tratativilor de împăcare.

În sânul partidului german burghez sunt cam aceleași stări. Prăpastia dintre național-germani și creștin sociali a devenit în urma alegerilor și mai mare și de ambele părți decurge și acum un proces de discompunere. Partidul creștin social a fost atins deja de acest proces, iar social-democrații Cehi se va reconstitui ca club separat în parlament. Clubul polon, care a fost până aci cel mai bine consolidat în întreaga Austrie, este amenințat să se desfacă în mai multe fracțiuni. Mai ales Pan-polonii se străduiesc să-și recâștige locurile lor pierdute în alegerile ultime. Și chiar acești Poloni deoparte și Rutenii ruso-fili de altă parte sunt aceia, cari se pun totdeauna în calea tratativilor de împăcare. Mâna de împăcare a fost întinsă de partidul poporal al Polonilor. Întrebare cum va fi primită.

Unele cercuri însă dătătoare de ton din Viena voiesc să facă odată împăcarea între Ruteni și Poloni, să afle un modus vivendi și din motive cari primesc politica externă precum și din cauza propagandei rusofile din Galiția și Bucovina.

Mulți factori cu influință ar dori, ca în urma bunelor relațiuni cu regatul României, să se împărțesească și României supuși ungari cu toate drepturile cetățenești, ce li-se compet pe baza numărului și importanței lor. Peste tot se poate observa un curent, care ar dori, ca veleitățile confesionale și naționale să dispară odată.

Foarte rea impresie au făcut aici și demonstrațiile anti-maghiare din Agram. E o dovadă aceasta, că și sistemul aplicat de banul Tomasic și-a trăit traiul și că în Croația se impune o prefacere radicală.

Cei din Budapesta însă nu vreau să recunoască situația. Nimeni dintre Germani nu vrea oprimarea Maghiarilor, dar nici nu vor admite, ca să se formeze un stat neatârnat de Austria și care să maghiarizeze celelalte naționalități. Ideia unei Austrii mari, care jintește unirea tuturor popoarelor din Austria și Ungaria pe bazele egalității și dreptății e atât de puternică, încât oricare partid, care s'ar opune ei și ar da mână de ajutor Maghiarilor întru înfăptuirea idealului lor șovinistic, s'ar sfărma de puterea ei de viață. Și un astfel de partid, care să aibă înscris în programul său această idee e pe cale a se forma și nu este departe timpul, când se va desfășura în toată puterea lui.

Correspondent.

Univ. med.

dr. VICTOR GRAUR

medic școlar calificat, profesor de igienă,
instituit de dentistică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22.

Etaginul I., în fața pal. administrativ (comit.)

Litere — Arte — Științe

PRIMĂVARĂ

(„Luisicai“)

Atâtea flori se vestejesc
In arșița de soare,
Ș'atâtea flori răsar din nou
Și mai fermecătoare.

Atâtea cântece se nasc
In vraja primăverii,
Ș'atâtea visuri se mai țes
In pacea sfânt'a serii

Tu încă ai acum un vis
Ascuns lângă o floare...
Căci primăvara și-l'adus
Cu razele de soare!

Ș'atâtea foc e 'n ochii tăi
Ș'atâtea 'ndestulare...
O, de-ar fi visul cu noroc
Să guști și fericire!

Roza Covrig.

Teatrul și publicul

de prof. univ. Volkelt (Lipsca)

Trad. liberă autorizată, de dr. Horia Petra-Petrescu

Opera lui R. Wagner. Piese de spectacol

Dela operetă până la operele lui Richard Wagner*) este o săritură considerabilă. Dar și ele cad într-o câțva, deși se află într-o direcție cu desăvârșire străină de operetă, sub punctele de vedere ale aprecierii acesteia.

Consider drept o apariție foarte îmbucurătoare faptul, că creațiunile lui R. Wagner ocupă un loc de frunte în repertoriile noastre germane, umplând teatrele și smulgând dela spectatori aplauze însuflețite.

Cred, mai departe, că chiar R. Wagner e în stare, în urma puterii sale, care convinge și a greutatei operei sale, care subjugă, să înăbușe emoții necurate și să evoce o stare sufletească serioasă și înalt artistică. Ar fi însă greșit să tragi concluzia din aplauzul dat operelor lui Wagner, că publicul este cuprins de o elevație artistică tot atât de bogată ca a componistului. Va trebui să subtragi din aplauze mulțor, dacă vrei să le interpretezi drept măsurătoare a gradului de plăcere artistică. În urma aranjamentului scenic al operelor lui R. Wagner se oferă nutremânt îmbelșugat și poștei ordinare de a vedea ceva, curiozității ochiului omenesc. Ce nu ne oferă chiar numai „Rheingold“?! Fete de ale Rinului, cari înoată, Wallhalla și internul pământului, farmecul unei furtuni și un pod de curcubeu, zei, uriași și nibelungi! Desigur este a se referi la mulți impresia cea mare a operelor lui Wagner, în parte, la bucuria simțurilor, cari lihnesc după strălucire și splendoare, după surprize și farmece.

S'ar bucura și partea a doua a lui „Faust“ de Goethe de un interes atât de viu la public, dacă n'ar fi cutropit formal ochiul cu tablouri surprinzătoare? Vreau să amintesc în treacăt și aici, că am simțit totdeauna, că se păcătuiește împotriva lui Goethe, de câteori partea a doua a lui „Faust“ este degradată la o piesă spectaculoasă, plină de pompă și de farmece. E prea adevărat, că abia în urma nenumăratelor ștersături și contrageri silite, iese la iveală multora partea a doua a lui „Faust“ cu scheletul ei fundamental.

Dar e îndreptățit procedeu acestuia din cauza folosului acestuia? E cu cale ca această plămăuire artistică, care pe lângă toate greșelile ei cele grele, este plină de greutate filozofică și care s'a copt încet pe încetul din contemplarea adâncă și liniștită a autorului, să o transformezi într-o operă,

care țintește numai la efectul exterior și are aspectul unei operete? În timpul din urmă, văzând prelucrarea frumoasă scenică a lui Witkowski*), remarcabilă în urma unor inovații fericite, mi-am zis, că fiecare, care nu cunoaște lucrarea aceasta dramatică în urma unei lecturi încete și pătrunzătoare, va primi, va trebui să primească cele rostite pe scenă, în cea mai mare parte, ca ceva nebulos, neînțeles și că își va putea câștiga numai o ideeă aproximativă din scenele cioplite greoi, despre adevărata idee.

În general e pofta ordinară de spectacole o putere, care te lipsește în mare măsură de o stare sufletească potrivită pentru o apreciere estetică. Asta se referă înainte de toate la operă. „Salomea“ lui Richard Strauss ar putea fi numită drept exemplu cras la cele de mai sus. Dar și altfel se amestecă acest motiv și strică, unde te uiți.

Ar fi avut, spre pildă, „Rosenmontag“ (Lunea roselor*) de Hartleben o putere atractivă atât de mare, de nu s'ar fi compus persoanele de pe scenă aproape exclusiv din oficeri în uniformă?

Luând în considerare această influență stricăcioasă a poștei de spectacole, e foarte îndreptățită tendința întreprinsă de poezii-scriitori ai curentului modern poate mai mult în apartamente simple, cari oferă ochiului mai puțină ocazie de a se distra și de a fi surprins. Astfel se potențează la spectatori puțința de a-și aduna întreagă atenția, când e vorba să apreciezi opera de artă predată pe scenă.

Durere, o grămadă de conducători de teatru își cresc formal publicul, ca să fie cuprins de o poftă nebună, nepotolită, după spectacole vizuale. Nu mă gândesc, când susțin acestea, la treapta cea mai de jos a așanumitelor piese spectaculoase; acestea abia de mai pot fi considerate din punct de vedere artistic. Mă gândesc la maniera neînțeleasă de a reprezenta drame, în cari cuvintele au greutate de idei și o însemnătate mare artistică și cari oferă ocazia numai în margini mai strâmte, ca să se aplice pompa scenică și adaosuri scenice de tot felul, — cum chiar și în aceste drame ni-se oferă o mulțime de exteriorități escitante, cari te distrag și te îmbată formal. Regisorii se întrec, care de care, să aducă cât mai multe persoane în fundul scenei și le lasă să facă fel de fel de exerciții, chiar și de un comic bătăran, glume, cari stau în contradicție evidentă cu atmosfera dramei și pe lângă astea toate, mai îmbracă persoanele în costume, dau odăilor mobiliare și scenei decorații de o pompă, care-ți ametește simțurile. Nota bombastică, care o ocolești atât de bucuros în poezie, e introdusă în aranjamentul scenic. Am văzut, chiar și în timpul din urmă, chiar pe scene ale curței, opere clasice, a căror efect era stricat în urma adăogirii fără de nici un senz, silite, a tot felul de lucruri, chiar și a unor glume grotesce. Astfel se pierde conținutul atât de adânc sufletească în chipul cel mai lipsit de gust.

Odinioară au contribuit actorii din Meiningen cu tractarea lor vie a persoanelor mute, cu ochiul versat pentru ridicarea efectului artistic al operei reprezentate, cu o scenărie, care te pre-dispunea spre intimitate — astfel au avut un efect favorabil pentru dezvoltarea scenică. Astăzi, este însă timpul suprem să scutim miezul, vorba rostită a dramelor de predominarea mărunțișurilor adause, cari sbiciuiesc simțurile.

Cărți și reviste.

Revista economică în prim articolul său din nrul recent (28) se ocupă cu enunțarea ministrului de finanțe Lukács, care a declarat fără încunjur, că consideră de un curent nesănătos urcarea forțată a capitalurilor băncilor și număroasele fondări nouă de bănci din timpul cel mai recent.

Pe noi ne interesează mai ales par-

*) Prof. univ. din Lipsca, scriitor de seamă. — Trad.

*) Ziua ultimă a carnavalului. — Trad.

a doua... Iată declarația ministrului referitor la această parte:

„Nu pot însă lăsa nefolosită ocazia aceasta fără de a protesta și a-mi ridica aici cuvântul admoniator față cu simptomul îngrijitor amintit mai înainte, pentru că pot fi periclitate cele mai eminente interese ale statului și ale creditului public, dacă mai continuă a se înființa în massă institute de bani, cari n'au nici un fel de titlu la existență. Azi poate încă nu este necesar să mergem mai departe cu dispozițiile de stat, dar dacă în direcția aceasta situația nu se îndreptează, lucrurile nu ajung într-o alvie mai sănătoasă, de fapt nu rămâne altceva, decât ca statul să ia în direcția aceasta măsuri mai energice.“

„Va să zică — încheie Rev. etc. — guvernul țării, amăsurat enunțării de mai sus a ministrului de finanțe, deocamdată mai respectează autonomia institutelor de bani, dar dacă va mai continua curentul general și nesănătos al fondărilor nouă fără rost, combătute și de noi deja de ani de zile, nu va întârzia a lua măsuri mai energice de combatere.“

Înțelege-vom oare noi Români, din bună vreme, rostul acestui important avertisment al ministrului și în consecvență fi-vom oare în stare, înfrânându-ne mania de a fonda bănci peste bănci, a contribui, fie cât de puțin, la încetarea curentului nesănătos, și prin urmările sale periculoase, semnalat de ministru?“

Să luăm aminte!

Invitare la abonament

Cu 1 Iulie v. a. c. „Românul“ intră în al doilea semestru al existenței sale. El este organul de publicitate al comitetului național român. Nu reprezintă coterii, nici grupări aparte, nici interese personale, „Românul“ reprezintă exclusiv interesele partidului național român din Ungaria și Transilvania.

Un ziar cum este „Românul“ necesitează sacrificii materiale foarte mari. În curând redacția, administrația și tipografia acestui ziar vor fi așezate într-o casă proprie, în centrul Aradului. Tipografia noastră va fi ajustată cu toate revizitele cele mai moderne și cele mai perfecte astfel, că tipografia „Românului“ va fi cea mai desăvârșită tipografie românească din patrie.

Comitetul național a adus toate aceste mari sacrificii în buna nădejde, că ele vor fi spre binele neamului nostru, care la rândul său va veni și dânsul întru sprijinirea tendințelor curate ale comitetului național. Nu ne-am înșelat în așteptările noastre, căci cu mândrie putem vesti, că în decursul celor 6 luni de existență „Românul“ a câștigat un așa frumos număr de abonați, cum nu s'a mai pomenit până aci în ziaristica română din patrie.

Acest munificent sprigin moral și materia al publicului românesc ne îmbărbătează și ne îndeamnă la încordarea tuturor puterilor noastre pentru de a putea da în mâna cetitorilor români de pretutindenți un ziar desăvârșit.

Voim să fim înțeleși de toți Românii din Ungaria și Ardeal și astfel grijim, ca limba acestui ziar să nu se depărteze prea mult de graiul poporului nostru. Tinta noastră este, ca afară de politică „Românul“ să ofere cetitorilor săi distracție nobilă, învățătură în cele economice, lumina în afacerile sociale și informații despre ceea ce petrece în lume. Numărul popular va rămânea și pentru mai departe izvor de însuflețire națională și de întărire a poporului în credința strămoșească. În numărul nostru de Duminecă susținem și în viitor o rubrică permanentă pentru chestia feminină, precum și rubrica de șach pentru popularizarea acestui nobil joc.

Cu multă satisfacție sufletească putem constata, că în munca noastră am aflat sprijinul celor mai distinși bărbați și femei din sânul națiunii noastre.

Partea politică a „Românului“ este condusă și scrisă de bărbați, ca: dr. Vasile Lucaclu, dr. Iuliu Maniu, dr. Aurel Vlad, dr. Victor Bontescu, Alex. J. Hodoș, dr. Ștefan C. Pop, dr. Ioan Suci, Vasile Goldiș ș. a.

În partea literară cetitorii noștri au putut întâlni numele celor mai mari scriitori ai ne-

*) Din operele lui R. Wagner găsim trei frumoase traduceri din peana lui St. O. Iosif în „Biblioteca pentru toți“: Tannhäuser, Lohengrin și Olandezul sburător (à 30 bani).

mului nostru: *Al. Vlahuța, B. Delavrancea, I. L. Caragiale, Gh. Coșbuc, Alex. Brătescu-Voinești, P. Dulfu* în fruntea unei pleiade întregi de scriitori mai tineri, ca: *E. Lovinescu, I. Minulescu, P. Cerna, A. Lăpădatu, Petre V. Haneș, Em. Grigoroșița, Em. Isac, dr. Horia Petra-Petrescu, Const. A. Giulescu* și mulți alții.

În deosebi suntem fericiți a vesti, că marele nostru poet *d. Gheorghe Coșbuc* cu adevărată înflăcărare națională sprijinește ziarul nostru și aproape în fiecare Duminică vom aduce câte o lucrare originală din măestrul condeiu al acestui geniu românesc.

Afară de foiletonul zilnic susținem și pentru mai departe rubrica permanentă pentru *litere, științe și arte*, la care colaborează asemenea mai mulți bărați distinși de litere și științe (*I. Corbu, V. Gilu, dr. A. Bogdan, Cronicar ș. a.*) Dăm apoi regulat *nuvele mai mari și romane*. În curând vom începe publicarea unui mare și vestit roman de *Alfons Daudet*, tradus din franțuzește anume pentru ziarul nostru.

Dăm o deosebită îngrijire *chestiunilor economice*, cari le susțin bărbați specialiști, ca *dr. Virgil Madgearu, dr. M. Popovici, C. Iancu, Adrian Oțoiu, C. Băilă ș. a.*

La *cronica jemenină* colaborează dame de înaltă cultură literară („*Românca*“, *Aurelia Pap, Neli Cornea, Maria Cioban ș. a.*)

Rubrica de șah este condusă de *d. Gheorghe Marco*, unul dintre cei mai mari șahiști ai lumii.

„*Românul*“ are *informator* la toate popoarele nemaghiare din patrie, ține *corespondenți permanenți* în Budapesta, București, Iași, Viena, Roma, precum și în toate centrele românești din patrie.

Ne vom nizu, ca „Românul“ să ajungă la posibilă perfecțiune astfel, ca să suplinească orice ziar străin și să se poată încuiba în toate casele românești prin însăși valoarea sa.

În scopul acesta cerem sprijinul poporului românesc și rugăm pe toți aderenții partidului național român să aboneze „*Românul*“ și să insiste, ca toate casele, restaurantele și cafenelele cercetate de dânsii asemenea să-l aboneze.

Abonamentul este pentru numărul de zi:

Pe un an 28 Cor.
Pe 1/2 de an 14 „
Pe 3 luni 7 „
Pe 1 lună 2-40 Cor.

Pentru numărul poporal:

Pe un an 4 Cor.
Pe 1/2 de an 2 Cor.

Pentru România numărul

de zi pe un an 40 franci.
pe 1/2 de an 20 „
numărul poporal 10 „

Redacția și Administrația ziarului „*Românul*“.

INFORMAȚIUNI

Arad, 10 Iulie 1911.

Mersul vremii.

— Raportul institutului meteorologic —

Institutul meteorologic procește timp schimbăcios, vânt și răcoare, pe alocurea ploaie.

Prognostic telegrafic: Schimbăcios, rece, vântos, ici-colea ploaie.

Temperatura a scăzut la 19.6 Celsius.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klgr.)

Grâu pe Oct.	Cor.	11.52
Secară	„	9.50
Cucuruz pe Iulie	„	7.56
„ „ August	„	7.63
Ovăs pe Oct.	„	7.96
Cucuruzul pe Maiu 1912	„	6.95

De-ale noastre.

Școala din Vărășeni. S'au turmentat patrioții. Fițiucile perciunate din Ungaria toate țipă desperate de cutezanța preotului românesc, care prețind limbă de propunere românească în școala ce se ridică în Vărășeni, unde cu Unguri și Jidovi sunt abia 16 străini. Da, părintele Teodor Popovici a „tradat patria“, când a cerut respectul limbii românești ce-l puțin acolo, unde sudoarea de sânge al bieților Români a pus cărămidă pe cărămidă, ridicând un sanctuar modest pentru conservarea limbii maicii lor.

În fața reprezentanței comunale s'a petrecut. Notarul cercual într'o vorbire imbibată cu patriotism fals propune ca în școala din Vărășeni învățământul să se facă în limba ungurească. Propunerea aceasta temerară a indignat prea mult pe părintele Teodor Popovici, care numai el știe câte piedeci a avut să înfrunte până ce a pus la cale edificarea acestei școale. S'a ridicat și în termeni categorici a respins în numele întregii comuni atentatul acesta necavaleresc.

Zadarnic a protestat însă, reprezentanța a votat propunerea notarului.

D. dr. Ioan Ciordaș din Beiuș și dânsul reprezentant al acestei comuni învecinate a apelat împotriva concluzului, la vice-comite, spunând că nu aparține competenței reprezentanței comunale a aduce concluze referitor la limba de propunere. Acest drept este exclusiv al scaunului școlar.

Protopretorele cercului Ceichei examinând actele, a aflat întemeiată apelata vrednicului avocat d. Ciordaș, în consecvență deci a înaintat-o congregațiunii, propunând anularea deciziei ilegale.

Convocare. P. T. membrii ai despărțământului Sătmar-Ugocia al „Asociațiunii pentru literatură și cultura poporului român“, precum și toți aceia, cari se interesează de cultura poporului din comitatul Sătmarului sunt invitați a participa la adunarea generală cercuală pe 23 Iulie st. n. în comuna Tiream (Mező-Terem) pe lângă programul obișnuit. Deschiderea adunării la 10^{1/2} ore a. m. Din ședința comitetului cercual ținută în Sătmar la 31 Maiu. *Vasile Ardelean*, secretar. *Gheorghe Șuta*, dir. despărț.

Un grup de studenți Români din T.-Severin în Ungaria. Sâmbătă 46 studenți Români dela școala comercială gradul II. din T.-Severin au plecat în excursie de studii în Ungaria. Elevii sunt însoțiți în această excursie de d. director Emil Nemiș și de d-nii profesori I. St Paulian și doamna, Vârcoț și doamna Nicolescu și Petcu. Ieri Duminică au vizitat *Băile Erculane* și *Caransebeșul*.

La Caransebeș excursioniștii Români au asi-

stat la hirotonirea întru preot-protopop a d-lui Mihail Gașpar din Lugoj, nou alesul protopop al Bocșei. P. S. Sa episcopul *Miron Cristea* a dat o masă de gală, la care a fost invitat și d. profesor Paulian.

Azi, Luni, excursioniștii au sosit la Lugoj, unde sub conducerea d-lor dr. Șt. Petrovici adv. și I. Vidu și d-na au vizitat mai multe magazine mari, fabrica de spirt, fabrica de mătasă, etc. La orele 12 la amiază, excursioniștii au plecat cu trenul spre *Recița*. Ei vor mai vizita orașele: *Anina, Marila, Oravița, Biserica-Albă* și *Baziașul*, apoi se vor întoarce la T.-Severin.

Din Făget. Suntem informați, că P. S. Sa episcopul dr. Miron E. Cristea al Caransebeșului, va face vizitațiuni canonice în întreaga dieceza sa. Inceputul îl va face încă în decursul acestei săptămâni în tractul Făgetului.

Logodnă. Anunțăm cu deosebită plăcere, că gingașa d-șoară *Aurica Iancu*, fiica harnicului preot din Zarand s'a logodit cu d. *T. Preda*, profesor.

Călduroase felicitări.

Din patrie.

Ciclone. Proprietarii de vii din Alba-Regală au avut parte Vineri la amiază de un fenomen rar, înfricoșat și grandios. Subit, în plin senin, când razele soarelui pârjoleau mai puternic, se forma o pâlnie de volburoasă, cu un diametru de 20—30 metri, trecând cumplit, cu urlet teribil peste dealul *Turizszak* Vârtejul furios a rupt în cale-i arbori și a descoperit case. A produs panică mare între cei, pe cari i-a ajuns în cale. Ținuse însă abia câteva minute.

Scandal nemaipomenit. În Seghedin s'a întâmplat în momentul, când a sosit convoiul funebrel cu coșciugul unei femei bătrâne la groapă, un țăran bine chichit de beutură a asaltat asupra preotului și smulgându-i crucea din mâni strigă cât îl ținea gura, să-l îngroape și pe el lângă bătrâna moartă. Apoi scoțând briceagul se asvârlă între popor, răcnind în furia ce-l înstăpânise: Ai, să murim cu toți!

Abia cu mari eforturi l-au putut face inofensiv pe bețivul nebun.

Unde se duc cocostărcii? Consiliul orașesc din Capitală a primit o epistolă ciudată din Otterhoch (în Transvaal). În această C. L. Pieters cu datul de 10 Iunie 1911 avizează consiliul, că în 5 Iunie a aflat un cocostârc foarte slăbit, purtând pe un picior inel de aramă cu inscripția: „Ornith, central. Budapest. Hungaria. 3663.“

E știut că institutul ornitologic central din Budapesta pentru a afla în care parte a lumii petrec cocostărcii iarna, anual înzestrează câțiva pui de cocostârc cu asemenea inele. În câțiva ani au ajuns la convingerea că cocostărcii noștri aproape toți, petrec în Africa de sud, unde vitejii Buri îi tratează cu aceeași simpatie ca și noi.

Iată unde se duc cocostărcii.

Dela frați

Acuzatorul mititel. În fața uneia din judecătoriile de ocol din București s'a perindat un proces senzațional în care un copil de 2—3 ani, acuza pe inculpata care lovice pe mama sa. Copilul fusese adus în fața judecătorului de către X. gardist și reclamant parte civilă în proces.

În dosar nefiind acte doveditoare despre vinovăția inculpatei, judecătorul care prezida audiența, procedă la ascultarea unor martori cari nu declarară mai nimic.

Partea civilă însă susținea din răspuneri te meinicia vinei inculpatei.

Atunci judecătorul, considerând înfățișarea procesului precum și atitudinea foarte îndrăzneală și șovăelnică a inculpatei din proces, avu pre-

Városmajor - Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai moder.

Supraveghiere medicală continuă (constant).

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Boulevard Ferencz-körut 29.

Director-șef: Dr. A. Cozmutza.

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

MAGA ZIN IEFTIN
MAUTNER R.

leftinătate generală surprinzătoare.

Cumpărând o cantitate mai mare de mărfuri am ocaziune a pune la dispoziția Onor. public, cu prețuri uimitor de scăzute: pânzetură, canafas (pânză lustrasă), delin de spălat, delin francez, Batist de mătase, zephir englez, albături, șervete, fețe de masă, covoare, perdele, acoperitoare de pat, etc., orice obiecte din acest resort. Mulțime de stofe și costume engleze cu jumătate de preț se capătă la magazinul ieftin al lui

MAUTNER R., Arad, str. Huoyadi Nr. 1. — Prăvălia e deschisă a. m. dela 8—12, p. m. dela 1^{1/2}—7 ore

zența de spirit să cheme copilașul de 3 ani la bară.

Micuțul fu ridicat pe urmă de tatăl său gardistul și fu prezentat judecătorului. Acesta întrebă pe copil: A bătut femeia asta pe mama ta? Da, da, răspunse copilașul, cu lacrimile în ochi și gesticulând hazliu, arătând pe inculpata din proces.

Inculpata a fost condamnată la 6 zile de închisoare.

Inundațiile din Bucovina. Din cauza ploilor din ultimul timp, toate râurile din Bucovina sunt în continuă creștere.

Mai multe poduri au fost rupte.

Pentru orașul Cernăuți nu există pentru moment nici un pericol.

La gura Humorei s'a ordonat evacuarea caselor.

La Voroneț podul de peste Moldova a suferit mari stricăciuni.

S'au luat măsurile de apărare necesare.

Bacăul amenințat de furia Bistriței. Orașul se află în mare primejdie. După trei zile și trei nopți de ploii continue, Bistrița venind extraordinar de mare, s'a revărsat alaltăseară, pe la orele 8, inundând partea de răsărit a orașului, pe care o atinge strada Turbinei, moara chereștele și ferăstraiele Cristeni. Inundațiile au cauzat mari pagube și în străzile Fabricilor și Leca.

Apele cresc, amenințând a trece peste digurile de apărare din prejurul orașului. În oraș domnește o adevărată panică.

Lumea din partea amenințată constată cu groază creșterea apei, așteptând dintr'un moment într'altul dezastrul.

Marile inundații din nordul Moldovei. Apele Bistriței sunt în continuă creștere. Număroase cartiere sunt inundate. E imposibil de descris priveliștea provocată de inundații. Sute de oameni, apoape desbrăcați, au rămas pe drumuri. Dezastrul este mare. În străzile băilor Adamescu, Halunga, Șoarec, Arinilor și Industriilor, circulația a ajuns imposibilă. Apa a ajuns la 70 cm. înălțime. Terasamentul unei linii a fost distrus. Pagubele se ridică la 500 de mii lei. Fabricile „Eichler“, „Moldova“, „Dorna“ și fabrica de tricotați sunt inundate. Stive enorme de lemn brut au fost luate de apă și risipite pe Bistrița.

Prefectul a ordonat rechiziționarea camioanelor din oraș pentru salvarea locuitorilor din cartierele inundate.

Dni primar Văsescu, polițai Șoarec și agenții polițienești umblă prin străzile inundate îndemnând pe locatari să-și părăsească casele. Mulți n'au însă posibilitatea să o facă iar alții se opun nevrând să-și părăsească avutul.

Mai multe plute cu escursionisti bucovineni venind din Dorna pe Bistrița, prin diferite comune autoritățile au căutat să-i atragă la mal dar n'au reușit. Cu mare greutate escursionistii au fost salvați la Bicz și aduși cu trăsuri în oraș. Dacă plutele n'ar fi fost prinse la Bicz, excursioniștii s'ar fi înecat cu siguranță. La salvarea lor s'a distins administratorul de plasă Manoliu.

Din cauza marilor inundații, orice activitate comercială a fost întreruptă în oraș. Peste tot domnește panică de nedescris. Sunt sub apă străzile: Lascar Catargiu, Carol Cujești și Bulvardul Frumușica.

Salvarea oamenilor se face cu bărci. Foarte multe familii au rămas fără adăpost, iar cea mai mare parte din avutul lor a fost perdută.

Volumul Bistriței crește mereu. Podurile din Pângărați, Vișoara, Bicz și Tarcău au fost rupte; mii de plute au fost luate și risipite de apă. Fabricanții și comercianții de chereștea suferă pagube de câteva milioane.

Circulația fiind întreruptă, poșta nu se mai împarte în județ.

În oraș d. umul care duce la gară este inundat. Bătrânii spun că n'au mai pomenit aseme-

nea dezastru de mai bine de douăzecișicinci de ani. E o jale generală.

Cu un tren special sosesc din Bacău 300 soldați și pioneri și mai mulți ingineri ceruți ministerului de către d. prefect Leon Bogdan.

Sunt și victime omenești. Numărul lor nu se cunoaște încă.

Două cadavre au trecut pe plute aduse pe apa Bistriței. Un om a fost zărit pe acoperământul unei case dusă de apă. Orice ajutor este imposibil. Dragomanul Adolf Peces a fost surprins noaptea într'un copac unde se află și acum. Nimeni nu se poate apropia pentru a-l salva.

Petrecheri.

Festivități se vor aranja în Ilia-Murășană, Miercuri în ziua de sftul Petru (12 Iulie st. n. a. c.) cu ocaziunea tinerii adunărilor generale a despărțământului Dobra-Ilia, a asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român. *Programa:*

1. La 8 ore dimineața serviciu divin în biserica română gr.-or. La 10 ore sfințirea unui clopot și a 4 prapori, procurate din contribuiri benevole; eșirea cu litia la câmp.

2. La 12 ore și jumătate, prânz comun la restaurantul „Bauer“. Taxa 2 cor. de persoană. Ceice doresc a lua parte, sunt rugați a se însinua, cel mult până în 10 Iulie n., d-lui I. Iancu în Ilia.

3. La 2 ore p. m. adunarea generală a despărțământului „Asociațiunii“ în curtea cea mare a băncii „Progresul“.

4. La 3 ore p. m. adunarea generală a despărțământului „Societății pentru fond de teatru“, tot în curtea „Progresului“.

5. După terminarea adunărilor petrecere populară, tot acolo. Intrarea liberă. Contribuiri benevole se primesc cu mulțumită.

6. Sara la ora 8 teatru la restaurantul „Bauer“. Se va reprezenta „Prostul“ com. în 5 acte de L. Funda.

Prețul de intrare: Loc I. 2 cor.; loc II. 1 cor. 70 fil.; loc III 1 cor. 50 fileri, loc de stat 1 coroană.

După teatru dans! Venitul curat e destinat în favorul bisericii române gr.-or. din Ilia. În decursul acestor festivități va cânta muzica militară a regimentului Nr. 64 din Orăștie. Suprasolvirile se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale ziaristică.

Contribuirile benevole sunt de a se trimite pe adresa d-lui Ioan Iancu, dir. de bancă în Ilia. Comitetul aranjator.

Petrecheri. — „Armonia“ din Craiova aranjează Sâmbătă 25 Iunie v 1911: *Audițiunea nr. 182*, cu un splendid program Piese din Mozart, Brediceanu, Mezzetti, Campana, Offenbach, Verdi, Schumann. Li urmează dans. Incepe la ora 9 $\frac{1}{2}$ seara.

— „Unirea“ din Varadia aranjează Mercuri la 12 Iulie (la Sâmpetru) *Concert și teatru*. Piesa teatrală „Clientul din provincă“. Inceputul la 8 $\frac{1}{2}$ seara.

— O petrecere de vară în Reghin, Joi, la 10 Aug. n. în pavilionul din parcul orașenesc. Inceputul la ora 8 seara.

— Tinerimea intelectuală din comuna Gales (I. Seliște) invită la obișnuita-i petrecere de vară ce o va aranja în 3/16 I. c., în „Bărcul junilor“. În caz de timp nefavorabil se va ținea în școală. Inceputul la ora 3 p. m.

— **Concert, teatru și dans** la „Crucea albă“ din Pâncota în 3/16 Iulie 1911. Incepe la ora 8 $\frac{1}{2}$ seara. Venitul pentru renov. școlii rom. — *Muzică din Arad*. Se va juca: „Vine Vlădica“.

În Bucium-Poeni va fi Mercuri în 12 Iulie n. (Sâmpetru) *Concert și joc*, cu concursul absolv. de teolog. din Sibiu, în ospătăria Par. Adamovici. Incepe la ora 8 seara. Venitul pentru înființarea Reuniunii femeilor rom. din loc. — A doua zi excursie la Detunata.

— În Santău (Tasnádszántó), *petrecere de vară* la 23 Iulie n. 1911, cu ocaziunea a înării generale a „Reun. învățătorilor români săgăeni“. Inceputul la ora 7 seara. Oaspeții să se anunțe de cu vreme învăț. P. Aciu din Santău.

— **Duminecă în 23 Iulie n.** în pavilionul „Coroana“ din Lechnița va fi o *petrecere de vară*. Inceputul la ora 7 seara.

Diverse

La fondul dr. Petru Șpan pentru ajutorarea copiilor de Moți aplicați la meserii, al „Reuniunii sodalilor rom. din Sibiu“ au mai dăruit: V. Taflan, I. Popescu, A. Joandrea, T. Chioreanu, Il. Boia, O. Comșa, E. Muscă, sodali lăcătuși, I. Teodor grădinar, N. Barna, D. Căianu, Nic. Mera, sodali pantofari, I. Chidu, sod. pietrar, N. Chirca și T. Bojiță, sod. rotari, Laz. Hedu, sodal zidar, G. Limpede, sod. cismar, Victor Maniu, frizer, I. Moldovan, zidar, I. Săucea, sodal măsar, I. Tatu, sodal croitor, fiecare câte 20 bani, M. Fărcas, s. alămar, I. Maier, sodal măsar, câte 40 bani, Gav. Costin, sodal măsar, I. Goța, sodal faur, C. Marcu, sod. lăcătuș, câte 30 bani. „Societatea Coroana“ 22 bani, d-șoarele Simtion 60 bani, Nicolae Stanciu și Comp. Petru Monda, mehanici, I. Roman, frizer, I. Hira, P. Bota, croitori, T. Moldovan, V. Ban, cismari, Coman Mânzat, măcelar, câte 1 cor. Ștefan Moga, franzelar 2 c., P. Mihăilțan, pantof. 50 bani, Val. Literat, p.-ar, Luța 40 bani, 20 copii de școală din Feldioara-Brașovului, cercetând cu învățătorii lor Reuniunea, la pălăria „Dzeu vede“ au dat 64 bani, I. Sporia, director școlar, N. Ilie, I. Dima, învățători (Feldioara), Vas. Creangă, inv. (Sân-petru), I. Alexandru, par. (Ilimbav), câte 1 cor. și Maria T. Părvu (Feldioara) 40 bani, dr. Nic. Cristea, avocat, Ocna, în amintirea prietenului său prof. A. Bratu 5 cor., I. Podea, paroh (America) 2 cor. Starea fondului 747 cor. 54 bani. Pentru prinos aduce mulțumite în numele comitetului: V. Tor-dășianu, prezid.

O aniversare interesantă. În Franța la Sorbonna, s'a serbat împlinirea a o sută de ani dela nașterea lui Victor Durny. Ernest Lasisse, care l-a cunoscut bine, dela 1864 până la moarte, a ținut un discurs. Durny a spus vorba frumoasă: „Nu voi să facă școalele bacalaureați, dar oameni“.

Istroia o socotea: condica în care se trec pedepsele și răsplățile înșilor și popoarelor.

Știa rostul vredniciei omului și de aceea îi voia liberi. Era pentru libertatea științei, dar își dădea seamă de rădăcinele adânci ale sentimentului religios și nu se putea indigna împotriva „păstorilor norodului“ care se temeau de urmările pierderii credinței.

Durny a înființat în Franța învățământul secundar și înalt pentru fete. Era încredințat că interesul societății cere ca și femeile să fie la înălțimea culturai veacului.

Din străinătate.

Cel dintăiu interview la dalai lama. Preotul de frunte al tuturor bandiștilor, divinizatul dalai-lama, care însă în trecutul cel mai apropiat a avut să înfrunte multe greutăți, ba a fost silit să părăsească reședința sa de o grandiozitate necuprinsă, din Lassa, era până acum absolut izolat de tot ce e străin.

Zilele trecute un gazetar american Ellis William a izbutit să-i ia un interview, arhiereului bătut de soartă, și totuș adorat nemărginit de către poporul său credincios.

Iată cum îl descrie Ellis: Apare ceva mai de 37 ani. Pelita-i galbină, trăsurile-i lipsite de caracteristicile rasei din care face parte. Fața e cu mai multe rane. Urechile mari îi sunt ascuțite, dinții mari, albi, în urma zimbetului ce vecinic îi stăpânește fața, bățători la ochi. Are mustecioară mică, răs-cită. În barbă două-trei fire răslețe. Nu denotă inteligență extraordinară,

INCZÉDY ÁKOS

stoler, atelier pentru aranjarea odăilor

Arad, strada gróf Károlyi Gyula Nr-ul 10 (casa proprie).

Aranjază și servește cu planuri de aranjament pentru odăi și prăvălii. Totfelul de planuri se execută gratuit. Se află stabil înmagazinate cele mai escelente mobile.

Ziffer Sándor

întreprindere de mașini de scris

Arad, strada Forray, palatul contelui Hunyady.

Unicul vânzător al mașinelor cu renume universal

Underwood Visible,

se pot scrie deodată 15—20 exemplare; soliditatea lor e neîntrecută; provăzute cu litere românești după plac, se pot primi pentru probă și recomandare **fără taxă.**

Primesc și pentru jurul Aradului întocmirea mașinelor în cursul anului întreg și sub îngrijirea mea de specialist, mașinele vor funcționa regulat.

Curs permanent pentru stenografie și contabilitate la mașină.

Mare magazin de aparțințe de cea mai bună calitate.

Grill Károly

lăcătuș-tehnic, mașinist.
Világos (Casa proprie.)

Primește orice comande de speciealitate, d. e.: părți trăbuincioase la edificii, garduri de fier și gratii de morminte. Cuptoare, modelul cel mai nou de cea mai frumoasă și cea mai bună execuție. Cumpene, greutate și mașini economice. — Stropitoare de vie se capătă și se reparază cu pricepere. Cu plăcere dau planuri și proiect de spese.

Grill Károly

lăcătuș-tehnic, mașinist.
Világos (Casa proprie.)

Local de întâlnire

al

industrișilor și burghezilor din provincă

este în Arad

ospătăria și hotelul

din strada Boczkó,

ce poartă numirea

„bou roșu“

În localurile sale plăcute stau la dispoziția oaspeților **mâncări gustoase și vinuri escelente din podgorie.** Serviciu atent și prețuri ieftine. Odăi curate, mobilate elegant dela 60 cruceri în sus.

Francisc Draskovits, ospătar.

Am onoare a aduce ia cunoștința p. t. on. public, că mi-am deschis în localul din colțul stradelor Batthyányi și Weitzer János o întreprindere pentru instalarea de

apaducte, canalizări, încălzit și iluminățiuni de gaz.

Prestau ori ce lucrări privitoare la aceasta branșă precum: apaducte, încălziri și iluminățiuni cu gaz, pe lângă o garanță de doi ani precum și reparaturile de specialitate ale acestora, cu prețurile cele mai moderate. Pe baza esperințelor câștigate pe acest teren într'un lung șir de ani, atât în Capilă, cât și în orașele din provincă, mă aflu în poziție, a mă simți capabil, ca toate lucrurile încredințate mie să le pregătesc, pe lângă rezponzabilitate de specialist, spre deplina mulțămire a onoratei clientele.

Cu planuri și preliminară servesc gratuit. Contând la prețiosul sprijin al p. t. onorat public român.

Cu deosebită stimă

Jenei János
monter.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii,

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu **becuri**, execută și furnisează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Koch Dániel

întreprindere de instalarea sonerilor și telefonului

Arad, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Ioan Gabor

mester țiglar și acoperitor
cu lespezi de metal eternit

strada Demeter Numărul 122.

Primnește toate lucrurile aparținătoare acestei branșe și le execută punctual, pe lângă cele mai moderate prețuri,

Servește bucuros cu planuri și preliminară de spese.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

Roza dela Disentis

de

H. Zschokke

Trad. de Iunius

(7)

— Urmare —

El înainta cu pași ușori urcând cărarea bolovănoasă, ce ducea în sus pe muntele luluien printre pădurile brumăite de molizi și de pini până tocmai sus, unde printre sfărâmurile și bolovanii de granit și ardeșe părea, că a murit orice vegetație. Acolo unde și de-o parte și de alta a cărării se înalță în singurătatea lor tainice coloanele iulice ale unei lumi necunoscute anterioare, iar acum se văd stâncile ninse, părăsite ale ciobanilor bergamini cu miile lor de oi și cu câinii lăptoși, acolo simți tânărul cât e de părăsit pe lume, totodată simți însă și curajul crescându-i. Coborî cărarea de cea parte a muntelui aproape săltând și zoria înainte cătră soarta necunoscută suind înălțimi și coborând în văi. Trecu prin fioroasa peșteră dela Almoslins, pe lângă colibile dela Bazorol unde cu sute de ani înainte au jurat alianță vecinică cele trei federațiuni ale Rhăției, apoi fără să mai poposească, — căci se în-

seră deja, — se îndreptă spre lunca dela Parpan.

Adâncit în gânduri, în planuri și stăpânit de sentimente deosebite, dânsul înainta mereu fără să se sinchisească cătuș de puțin de fulgii mari de zăpadă ce cădeau tot mai deși, ori de avertismentele stomacului său flămând.

— Și apoi se mai zici, — gândea el în sine, — că nu e în fine interesant și înveselitor să alergi prin furtunile și seninul vieții și să privești cum se joacă soarta cu tine acuz alintându-te în somn dulce, acuz sperindu-te cu violență răutăcioasă? Alungat din patrie, fără să fiu comis vr'o crimă, iată-mă proscris ca un criminal, afurisit și blăstămat de oameni, cari abia mă cunosc, nu sunt eu oare acum mai de plâns decât oricând? Însă sunt și voi rămânea Eu, nu aceea, ce ar voi aceia să facă din mine, ci aceea, ce eu voiesc să fiu. Poftescă ei să se prostearnă și să-și adoare idolii vanității, ai egoismului, ai poftii de câștig, închine-se și mai departe belșugului, trufiei și arborilor genealogici, cu voi să rămân Eu și nu-mi trebuie alți Dumnezei pe lângă Dumnezeul meu. Moartea în sfârșit nu e altceva decât mutarea domiciliului într'altă lume.

În vreme ce el se întreținea astfel cu sine însuș, un glas vesel de bărbat se auzia în întunericul serii cântând:

Biala matta eis stada
Aben ussa butta pli;

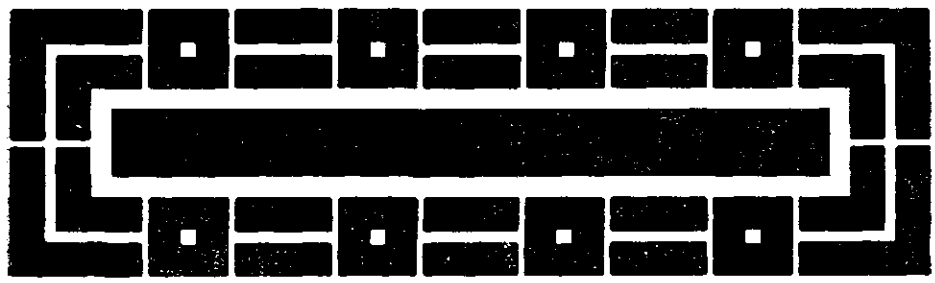
Has schau bitpar ils mets,
A quei ei bona bex*).

Prevost conturbat în meditațiunile sale acucernice, aci pesimiste te miră auzind în acest ținut, unde singură limba germană domina, o limbă, care nici nu samăna cu latina vorbită în Engadin de unde plecase el azi, ci aparținea munților îndepărtați, cari împrejmuiiau spre răsărit Sf. Gotthardul. — Într'aceasta iată și cântecul ivindu-se din ceața deasă, ca o umbră sură strigând zgomotos: „Bună seara“. — În dreptul căpitanului însă se opri, ca spre a-l privi mai bine sau spre a-l agrăi. Prevost îl încunjură moros și trecu lunecând înainte, se simți însă apucat fără veste de o mână zdravănă pe când un glas se răsti la el: Stai domnule! Ori eu sunt orb, ori dta? Ori vr'o nălucă se joacă cu noi amândoi!

Printr'o întorsătură repede Flavian se desfăcu din mâna necunoscutului și ridicând ciomagul său noduros îi strigă: Îndărăt! Ce vrei?

Celalalt însă-l privia liniștit în ochi. — Era de o înfățișare puternică cu un cap mai înalt decât căpitanul. De pe umeri îi atârna o blană din piei de oaie până la genunchi, iar peste pălăria de păslă purta o măramă de cioc, care trecând pe sub barbă și peste gură îi ascundea jumătate din față. (Va urma.)

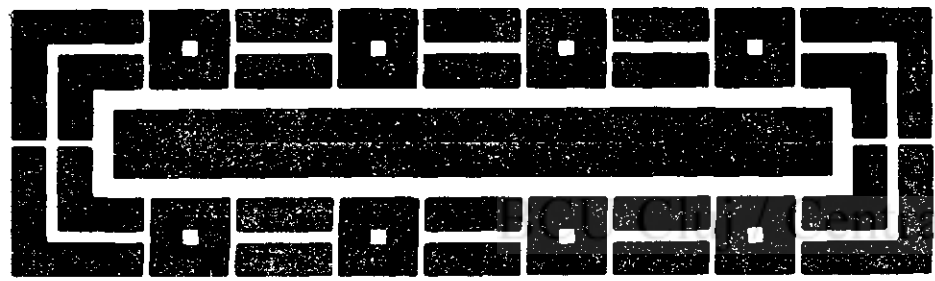
* În nemțește trad. de autor, în românește după textul german ar suna cam astfel: Fată frumoasă erai totdeauna, azi cine ar mai zice așa ceva, te-ai lăsat de copii sărutată. Și asta bine n'ai făcut.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile
cele mai moderate.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz 33.

Asortiment bogat în revizite de scris pentru cancelarii, hârtie albă de scris, hârtie concept, penițe, cerneală, creioane, ș. a., tipărituri pentru avocați și socioșii bisericești. Cărți de literatură, pedagogie, filozofie, teatru, poezii, nuvele și romane, acomodată pentru bibliotecile parohiale și școlare.

Revizite bisericești ca: Ornamente, prapori, icoane, ripide, cruci pe altar și paterne, litier, potire de bronz și argint, prășnicare, cădelnițe, candelă, brânci și pălării preoțești, precum și toate cărțile bisericești.

Revizite școlare fizicale conform articolului de lege XXVII. din 1907, hărțile geografice necesare în școlile populare. Tablouri istorice. Registre pentru comercianți.

La cerere trimite catalogul gratis și franco.

TIPOGRAFIA DIECEZANĂ

ARAD, STR. BATHYÁNYI 2.

Asortată fiind cu cel mai variu și mai modern material pentru lucrări ce ating arta tipografică, se recomandă a execută tot felul de tipărituri ca : Documente, liste de escompt percepțiuni și erogațiuni, invitări pentru petreceri.

Wällischhof

stabiliment de hydrotherapie și sanatorii aranjat conform tuturor recerintelor moderne; — dietetică după sistemul lui **dr. Sahmann**; — (băi de aer, de soare, de aburi, de aer cald, de acid carbonic, de oxygen, de radium, băi medicinale, băi electrice, gimnastică, etc.)

30 minute depărtare dela Viena în regiune romantică și sănătoasă. Indicat la toate boalele nervoase și cele ale schimbului organic (neurasthenie, hysterie, anemie, diabet, diateză urică, rheumatism, boale de stomach : : și de intestine, etc. : :

Cure de îngrășare și de slăbire. — Nu se primesc în : : stabiliment: boale infecțioase și boale psihice. : :

Posta: Maria-Enzersdorf bei Wien.

Telegr. și telefon: Wällischhof-Giesshübel bei Wien.

Cu prospecte și detaluri stă la dispoziție direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

LIBRĂRIA DIECEZANĂ

Arad, Strada Deák-Ferencz Nr. 33—34.

Are în depozit următoarele cărți literare:

Adam I., Constanța pitorească	2.—	Candrea-Densușianu-Speranță, Graiul nostru 2 vol.	6.50	Negruzzi, Cărlanii, Muza dela Burdujani, Corantina	1.—
Anghel-Iosif, Caleidoscopul lui Mirea 2 vol. à	1.50	Candrea, Prolecrele la români	2.—	Nicolaescu-Stoinescu, Călăuza stupar.	3.—
Alexandrescu D., Cunoașterea boalelor la animale și vindecarea lor cu „ai multe figuri în text	2.50	Dragoslav I., La han la trei ulcele	1.50	Pamfile, Graiul vremurilor	2.—
Anghel-Iosif, Cireșul lui Lucullus	1.50	Dobrescu N., Istoria bisericii române din oltenia în timpul ocup. austriei	4.—	Popovici Dr. I., Dialectele române	4.80
Andersen C. H., Mărgăritare, povestiri traduse de Vlăduță	1.50	Dauș L., Dușmanii neamului	2.50	» Poezii pop. române	1.80
Alexandri, Fântâna blânduziei, piesă în 3 acturi	1.50	Gorun I., Taina a șasa	1.50	Popovici C. A., Național. sau democr.	2.—
— Ovidiu, Dramă în 5 acte	1.50	Gorki M., Mama, roman	1.50	Rădulescu-Pogoneanu, Studii	2.—
Basarabescu I. A., Vulturii, schițe și nov.	1.50	Ettinger D. E., Sfaturi cătră mame	1.50	Sienkewicz H., Prin foc și sabie, 3 vol.	4.80
Beldiceanu N. N., Chipuri dela Mahala — Taina	1.50	Eftimiu V., Înșirate mărgărite	2.—	» Fără credință	3.—
Boteni-Ionescu, Din satul nostru	1.50	Hodos Z., Poftă bună, carte de bucate	3.—	Tzigara Al. Samurcaș, Muzeul neamului românesc	1.50
Björnson Björ., Veselul ștregar	1.50	Holban A., Oameni celebri din atichitate	3.50	» Arta în România	4.—
Babeș și Oceanu P., Capra (vaca săracului) studiu biologic, igienic și economic	1.50	Iorga N., Istoria românilor	3.—		
Bănescu N., Un capitol din istoria mănăstirii neamțului	1.—	» Gânduri și sfaturi	1.50	Cărți pedagogice:	
Baronzi G., Poesii alese 1828—96	1.75	— Istoria lumii	3.—	Aslan, Lecțiuni de pedagogie	5.—
Bianu Dr. V., Doctorul de casă sau dicționarul sănătății	14.—	Ibrăileanu G., Spiritul cretic în cultura românească	2.—	Buțureanu V. C., Curente pedagogice	1.75
Becescu Gh., Silvan în fața morții, nov.	1.80	— Scriitori și curente	2.—	Borgovan Gr. V., Istoria pedagogiei	3.—
Caraivan V., Basme și legende străine	1.75	Ibsen K., Nora sau casa de păpuși	1.—	Constantinescu, Curs teoretic și practic de pedagogie și metodologie	6.—
Cazaban Al., Chipuri și suflete	1.50	Iorga N., Constatări istorice cu privire la viața agrară a românilor	1.50	Conta-Kernbach, Elemente de pedagog.	4.—
Cuza A. C., Naționalitatea în artă	1.50	» Herodot	5.—	» » » metod.	3.—
Cugler-Poni, Poesii	4.—	» Istoria armatei românești	2.50	Costescu - Dima - Grigorescu - Popescu, Metodica gramaticii, aritmeticii și geometriei	6.—
Corbu I., Noua teorie cosmogonică	1.40	Iosif O. St., Poezii	2.50	Compayre Gabr. Herbart și Educația prin instrucțiune	—60
Cristescu Gl., Dor de primăvară, versuri pentru copii cu ilustrații	1.—	Kuhne L., Noua știință de vindecare, vindecarea fără doctorii și operații	4.—	Costescu, Metodica matematicii	5.—
— Carte pentru copii cu icoane	1.20	Loti Pierre, Pescar de Islanda	1.50	» » limbei române	5.—
Coșbuc Gh., Balade și idile	3.—	Lagerlöf S., Legendele lui Isus Hristos, trad. de Ciotori	1.—	» » Istoriei și geografiei	7.—
» Fire de tort	2.50	Macedonski Al., Cartea de aur	5.—	Cioflan C. P., Ideile lui Iohn Locke asupra educației	4.—
» Ziarul unui perde vară	—80	Mantegazza, Arta de a se însura	1.50	Culea D. Ap., Invățământul d. natură	3.50
» Războiul p. neatârnavare	1.—	Metropolitul Andreiu baron de Șaguna	7.50	Kiritzescu St., Cestiuni de educație și didactică experimentală	2.50
» Povestea unei coroane de oțel	1.50	Maeterlinck M., Viața albinelor	3.—	» Cestiuni de psihologie	2.—
» Sacontala	5.—	Mera I. T., Din lumea basmelor	3.50	Găvănescu I., Istoria pedagogiei, 3 vol.	15.—
» Aeneis	2.50	Pitiș Ec., Poezii	1.50	» Ideile pedagog. ale lui Locke	1.25
» Versuri și proză	—70	Payot I., Educația voinței	2.—	» Pedagogia generală	1.50
» Valuri alinate	1.50	Coatu Gr., Din viața țărănească	1.50	» Elemente de psihologie	4.80
Carmen Sylva, Insurat	1.—	Dumbravă B., Haiducul	2.—	Locke I., Câteva idei asupra educației, 2 vol.	5.—
— Povestile Peleşului	—95	Dostoievsky T., Crimă și pedeapsă 2 vol.	6.50	Matthias D. A., Pedagogia practică	4.—
— Povestile unei regine	1.—	Freitag G., Dare și avere, 2 vol.	6.50	Martig Em., Psihologia pedagogică	3.50
		Hétrat B. I., Aevea	2.50	Pestalozzi H., Leonard și Ghertruda	3.50
		Nădejde S., Patimi, roman	2.—	» Cum își învață Gertruda copii	1.50
		» Robia banului, roman	2.—	Ufer Chr., Introd. în pedagog. lui Herbart	1.—
		» Din lume pentru lume	2.—		
		Negri C., Versuri, proză și scrisori	1.50		

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de primăvară și vară.

Ghetele de bărbați și dame
Salamander

cu renume mondial,
se capătă în colorile galbină
și neagră cu
16 coroane 50 fl.
esclusiv la mine.

WEINBERGER JÁNOS
prăvăliă de ghete de rangul I-ii,
Arad, piața Andrassy nr. 20.

Comande din provincă se execută în aceeași zi.

25(11)

Singurul compactor român!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public român din Arad și provincie, că am arangiat din nou atelierul meu cu cele mai

moderne mașini și material
 privitor la această branșă,

precum execut cu diligență și pe lângă cele mai moderate prețuri: **decorații pentru cărți bisericești, albumuri pentru fotografii, note și gramatom, panglice la cununii funebrele și tot felul de lucrări atingătoare de această branșă.**

Bazându-mă pe sprijinul on. public român, sperând că mă vor cerceta și încuraja cu comanda am rămas cu deosebită stimă:

::: IUSTIN ARDELEAN, compactor :::

ARAD, strada Weitzer János Nr. 13 vis-à-vis de poștă.